
Johan Ludvig Runebergin

LYYRILLISIÄ RUNOELMIA.

JOHAN LUDVIG RONEBERGIN

LYYRILLISIA RUNOELMIA.

II.

Suomentanut

KAARLO FORSMAN.

PORVOOSSA 1885.

G. L. Söderström,

Kustantaja.

JOHAN LUDVIG RUNEBERGIN

LYYRILLISIÄ RUNOELMIA.

II.

Stapmanin

KAAKIO FORSMAN

PORVOOSSA 1885.

G. L. SÖDERSTRÖM'IN KIRJAPAINOSSA.

Idylliä ja Epigrammia.

1.

Sulhoaan tul' impi kohtaamasta,
 Punaisin tul' käsin. — Äiti virkkoi:
 „Mistä punertaa sun kätes, tyttö?“
 Tyttö virkkoi: „Ruusuin poiminnassa.
 Okaihin oon pistellyt mä kättäin.“
 Taas tul' sulhoaan hän kohtaamasta,
 Huulin punaisin tul'. — Äiti virkkoi:
 „Mistä punertaa sun huules, tyttö?“
 Tyttö virkkoi: „Vadelmoita söin ja
 Nestehellä punannut oon huulein.“
 Taas tul' sulhoaan hän kohtaamasta,
 Kalpein poskin tuli. — Äiti virkkoi:
 „Mistä kalvennut on poskes, tyttö?“
 Tyttö virkkoi: hanki hauta, äiti!
 Siihen kätke mie ja päälle nosta
 Risti, johon piirret näin kuin lausun:
 Kerran tul' hän kotiin punakäsin,
 Ne kun käsiss' sulhon punertuivat.

Kerran tul' hän kotiin punahuulin,
Ne kun huulist' armaan punertuivat.
Vihdoin tul' hän kotiin kalpein poskin,
Kun ne kalvetutti sulhon vilppi.“

2.

Ensin särkyä lähteen ensi-kuplat,
Ensin kuihtuu kevään ensi-kukat;
Mutta ensi-lempes, sydän nuori,
Elää kauan kaikkein muiden jälkeen.

3.

Onnestaan näin haastoi sulho: „Ensi-
Sunnuntain' on viime-kuulijaiset,
Ensi-maanantaina häitä vietän,
Torstaina vien kotiin morsiammeiin.“
Pyhä tul', — ol' viime-kuulijaiset,
Maanantai tul' — vietettiinpä häitä,
Torstai tul', — ol' kotiin-tulijaiset.
Mutta murheen, itkun tulijaiset,
Sillä vaimon vei hän haudan kotiin.

4.

Poika ehti viiteentoista vuoteen —
Rakkautt' ei luullut olevankaan,
Eli vielä viisi vuott' — ei luullut
Nytkään rakkautta olevaksi.
Tul'pa arvaamatta kaunis impi,
Jolta muutamassa hetkess' oppi,
Mit' ei vuosikymmeniin älynnyt.

5.

Myrttiä Lauran akkunall' on kaksi;
Toista kastelee hän vesill' aina,
Mutta toinen kuivuu ruukussansa.
Miks' hän toista hoitaa, eikä toista? —
Molemmat ei samalt' ole saadut:
Toisen sai hän nuorelt' armaaltansa,
Toisen mieheltänsä, iäkkäältä.

6.

Kevään tulless' armaan vuokkoinensa,
Keltatukkaans' immet seppelöivät,
Juosten piirihyppyyn riuvun alle.
Tanssiessaan iloitsevat kaikki:

Se joll' ompi kaunis helminauha,
Se jonk' kukkaisseppel onnistui, ja
Se ken tuntee hohdon poskillansa.
Arvaapas, ken kaikist' iloisin on?
Se ken näkee piiriss' sulhosensa.

7.

Humisee kaks' haapaa haudan päällä,
Joss' on uskollisen sulhon tuhka,
Muinoin hänen impens' istuttamat.
Nytpä haapain alla juoksee lapset,
Toisen miehen kanssa saamat, poimii
Kukkia ja perhoj' ajelevat.

8.

Nuorten kukkain kesken lehdon tiellä
Kulki tyttö kulta aivan yksin,
Taitti ruusun hehkeimmän ja virkkoi:
„Kaunis kukka, oisko sulla siivet,
Armaan luokse sun ma lennättäisin,
Keveen viestin solmiten sun siipees
Oikeaan ja toisen vasempaankin,
Yhden: että hän sua suuteleis, ja
Toisen: että paluuttais sun mulle“.

9.

Sulhasensa polvell' itki neito,
Vaikeroiden kovaa onneansa:
„Viime-yönä, armas nuorukainen,
Paloi multa mökki, kaikki karja,
Kaikk' mit' oli omaa ilman alla“.
Poika riemumielin itseksensä
Mietti: „Joskin armaan mökki paloi,
Kahta mieluisamp' on mökkin' hälle;
Joskin karjat kaikki hältä hukkui,
Kahta haus Kemp' on mun karjan' hälle;
Jos hält' ilman alta kaikki hukkui,
Kahta, kahta kalliimp' oon ma hälle“.

10.

Sirkkupari pesän laati puistoon.
Keväällä' yhtäpäätä lauloi koiras,
Kesällä' alkoi harveta sen laulu,
Syksyll' laulu vaikeni silt' aivan.
Miksi? — Sillä kevään kestäessä
Muisti hän vaan kultaans' armastella;
Mutta kesän tullen karttui huolta
Pesästä ja pikkupoikasista,
Syksyn kanssa saapui synkät päivät
Ynnä kaipuu siirtää kauas täältä.

11.

Oi suvipерhot te,
Oi sulokukkaiset,
Vihreät pensaat, puut,
Surkastukaa pian pois!
Nuoruuden kuvat te,
Rakkauden kuvat te,
Surkastukaa pian pois!
Myytynä vanhallen
Lempiä teit' en saa.

12.

„Joutuun kevät karkaa,
Joutuisammin kesä,
Syksy kauan viipyy,
Kauemminkin talvi.
Kohta, kauniit posket,
Tekin surkastutte. —
Poika tuohon vastas:
„Syksylläkin kevään
Muistot ilahuttaa,
Vielä talvis-ajan
Kestää kesän viljat.
Karatkoon vaan kevät,
Kuihtukoon vaan poski,

Nytpä lempikäämme,
Nytpä suudelkaamme!“

13.

Aituusen nojaten,
Neitonen vieressään,
Niittyä silmäillen
Lyötyä poika näin
Virkkoi: „Pois kesä riens’,
Kukka jo kuihtui pois;
Vaan soma poskes on,
Liljut ja ruusut siin’
Ennellään vesovat“.
Taas suvi saapui; nyt
Siin’ oli yksin hän:
Poiss’ oli tyttö, — maan
Helmahan kuihtunut;
Nurm’ oli vihree taas,
Kukkiva, kaunoinen.

14.

Lehdoss’ istui Minna,
Katsoi seppeltään,
Joka suloisinna

Häll' ol' sylissään;
Kyynel kukkaselle
Siinä helmehtii,
Mutta seppelelle
Virkki hellä niin:
„Jos saat jäädä, hempee,
Kullan tukkahan,
Tuoksu siihen lempee,
Kevätt' ainian!
Jollei keltatukkaan
Hän sun jäädä suo,
Silloin kyynel-rukkain
Piilost' ilmi tuo!“

15.

Luonto, kuinka mulle voit sa
Vihastuakaan?
Muille kauneutta soit sa,
Etpä mulle vaan.
Piiriään kun hyppy sulkee,
Minä syrjään jään;
Jolsan ohi kaikki kulkee,
Häntä hyljitään.
Niinkuin muilla, sydän mulla
Sykkii, armastaa.

Miks' mun täytyy yksin olla,
Halveksittuna?

16.

Kolmest' äiti tytärtänsä kielsi:
Huokaamasta, nurkumasta ynnä
Konsaan antamasta pojan suuta. —
Äiti, jos sun tyttäres ei riko,
Riko viime-kieltoas, oi sitten
Ensimmäisen rikkoo hän ja toisen.

17.

Tyttö solmii Juhannuksen-yönä
Vehmaan laihon korsiin hentukaisiin
Silkkilankaa kaiken-karvallista.
Huomenelta käy hän sinne sitte
Tulevaisen onnen tiedustukseen.
Kuuleppas, kuink' impi tuossa toimii:
Jos on musta, murheen korsi noussut,
Surren haastelee hän muiden kanssa.
Jos on riemun puna-korsi noussut,
Riemuiten hän haastaa muiden kanssa.
Jos on vihree, lemmen korsi noussut,
Riemuitsee hän hiljaa sydämmessään.

18.

Poika suuttuneena lähtehelle
Lausui: „nurmen silmä, häijy lähde!
Tuhannesti on jo tyttöseni
Kasvojaan sun kalvoos peilaellut.
Vaan et hoida kuvaa kallihinta,
Kasvoj' armahan et säilytä sä.
Hänen mentyään myös kuva karkaa,
Ja ma turhaan tuota etsin sitte.
Rankaisenko sinua, häijy lähde,
Aaltos vellon, ojitan sun kuiviin
Taikka tallaan kukkarantas ratki?“
Mutta lähde rukoellen lausui:
„Poika, miksi minua rankaiseisit,
Aalton' velloisit, mun ojittaisit,
Taikka tallaisit mun kukkarantain?
Oonhan ainoasti veden neito,
Joll' ei lämpöverta suoniss' ole,
Jok' en lemmi, jot' ei kukaan lemmi.
Pahemp' on, ett'ei sun sydämmessä,
Oman rintas lämpölähteessä
Tyttös muisto säily kauemmin kuin
Sulossaan hän seisoo silmäis eessä.“

19.

Tyttö lausui äiti-vanhukselleen:

„Etkös syksyll' laita mulle häitä?“
Äiti virkki: „Kevääks' anna jäädä,
Kevät, tyttö, sopivin on häiksi;
Kevääll' laatii lintunenkin pesää.“ —
„Miksi kevät sopivin on häiksi?
Kevääll' lintu pesii? Entäs sitten?
Äiti, joka vuoden-aika sopii
Sille, ken joka vuoden-aiall' lempii.“

20.

Esko haastel' aamutähtöselle:
„Armas aamutähti, taivaan tyttö,
Mitä toimii Ella noustuaan ja
Hartioilleen hunnun saatuansa?“
Aamutähti vastaten näin virkkoi:
„Poika parhain, Ella noustuaan ja
Olkapäilleen hunnun saatuansa
Akkunastaan katsoo kyynelsilmin
Minuun, sitte silmän luo hän länteen.
Esko jälleen virkki: „Ompa hyvä,
Että aamutähtee katselee hän,
Puhtautta sydämmen se tietää;
Hyv' on, että kyynelin hän katsoo,
Sydämmensä hellyyttä se tietää;
Mutta parast', että länteen katsoo,
Sillä länness' ompi Eskon mökki.“

21.

Poika lausui neitoselle:

„Karkaat aina, armas tyttö,
Milloin vaan sua syliin pyydän;
Sanos sentään, löysitkös sä
Konsaan tyyntä turvapaikkaa,
Ennenkuin mun syliin' piillyit?“

22.

Sotamies tul' talonpoian pirttiin
Puujalalla, iän taakkaa kantain.
Talonpoika hälle ryypyn kaas' ja
Tarjos, lausuin sotavanhukselle:
„Sanos, taatto, millä mielin olit,
Kun sua sodass' saarsi viholliset,
Pyssyt paukkui, surmanluodit vinkui?“ —
Vanha sotur' lasins' otti lausuin:
„Niinkuin sie, kons' syksyll' ympärilläs
Rakeet vinkuu, sinkuu salamat ja
Omilles sä korjaat pellon viljaa.

23.

Poika pyrki immen ikkunasta
Kolme pitkää iltaa perätysten,

Kolkutti ja pyysi sisään päästä.
Ensi yönä sai hän soimaukset,
Toisna sai hän nuhtehet ja pyynnöt,
Kolmanna jo akkunan sai auki.

24.

Rannan kuusten alla poika kirmas
Laulukuulun Saimaan lahdelmalla.
Tuon näk' Ahti aalto-asunnostaan,
Katsoi sorjaa poikaa rakkain silmin,
Halus häntä viekoitella luokseen.
Ukkona nyt ensin nous' hän maalle,
Mutta vilpas poika häntä karttoi;
Nuorukaisna sitten nousi maalle,
Mutt' ei vilpas poika vartonutkaan;
Vihdoin vormaks varsaks muuttununna
Nous' hän maalle, puiden kesken hyppi.
Poika kun nyt virman varsan huomasi,
Astui hiljaa tuota kohden kutsuin,
Äkist' tarttui harjaan, hyppäs selkään,
Mielitellen reimaa ratsastusta;
Mutta piiramassa Ahti karkas
Sorjin saaliinensa syvään aaltoon.
Tul'pa poian äiti alas rantaan,
Itkien ja surren etsi lastaan.
Tuon näk' Ahti aalto-asunnostaan,

Katsoi sorjaa naista lempi-silmin,
Halus häntä viekoitella luokseen.
Ukkona nyt ensin nous' hän maalle,
Mutta murheellinen vaimo karttoi;
Nuorukaisna sitten nousi maalle,
Mutt' ei murheellinen vartanutkaan;
Vihdoin vilppaaks poiaks muuttuneena
Iloiten hän kellui lainehilla.
Äiti, nähden lapsens' ikävöidyn,
Aaltohon tuon syliin oitis syöksyi,
Pelastaa hänt' tahtoin surman suusta;
Mutta piiramassa Ahti karkas
Sorjin saaliinensa syvään aaltoon.

25.

Saarijärven salomailla Paavo
Asui hallan-arkaa taloansa,
Viljellen sen maata ahkerasti;
Mutta Luojalt' uotteli hän kasvun.
Vaimoineen ja lapsineen siell' asuin
Hiessä söi hän näine niukkaa leipääns,
Oji soita, kynti sänkee, kylvi.
Kevät tul' ja hanki suli maasta,
Lähti sen kanss' orahia puolet;
Kesä tul' ja raekuuro raivos,
Se löi maahan puolet tähkäpäitä;
Syksy tul' ja halla loput otti.

Paavon vaimo nyhti tukkaans' sanoin:
„Paavo ukko, kovan onnen orja!
Turvaa sauvaan! Herra hylkäs meidät;
Kovaa kerjuu, kovempaa on nälkä.“
Paavo vaimon käteen käyden virkkoi:
„Herra koettelee vain, meit' ei hylkää.
Leivo leipään pettua sa puoleks,
Ojia luon ma toisen verran lisää,
Mutta Herralt' uottaa tahdon kasvun.“
Vaimo leipoi leipään pettua puoleks',
Ukko kaivoi ojaa toisen verran,
Lampaat möi ja jyviä osti, kylvi.
Kevät tul' ja hanki suli maasta,
Siin' ei orait' yhtään lähtenynnä;
Kesä tul' ja ra'ekuuro raivos,
Se löi maahan puolet tähtkäpäitä;
Syksy tul' ja halla loput otti.
Paavon vaimo rintojansa lyöden
Lausui: „Paavo, kovan onnen orja!
Kuollaan pois! jo Herra hylkäs meidät;
Kovaa kuolo, kovempaa on elää.“
Paavo vaimon käteen käyden virkkoi:
„Herra koettelee vain, meit' ei hylkää.
Leivo leipään toinen verta pettuu,
Ojat luon ma kahta syvemmäksi,
Mutta Herralt' uottaa tahdon kasvun.“
Vaimo pani pettua toisen verran,

Kahta syvemmäks loi ukko ojat,
Lehmät möi ja jyviä osti, kylvi.
Kevät tul' ja hanki suli maasta,
Siin' ei orait' yhtään lähtenynnä;
Kesä tul' ja raekuuro raivos,
Se ei lyönyt maahan tähköpäitä;
Syksy tul' ja halla, pellost' etääll',
Leikkaajalle säästi kultaviljan.
Polvilleen nyt Paavo vaipui, lausuin:
„Herra koettelee vain, eipä hylkää.“
Polvilleen myös vaimo vaipui, lausuin:
„Herra koettelee vain, eipä hylkää.“
Iloissaanpa miehelleen hän virkkoi:
„Paavo, käy nyt sirppiin riemumielin!
Nytpä onnen päivä meille koittaa,
Nytpä joutaa heittää pettu pois ja
Rukiist' yksistänsä leipää tehdä.“
Paavo käyden vaimon käteen virkkoi:
„Vaimo, sitä koetella vain kestää,
Jok' ei lähimmäistä hätään hylkää.
Leivo leipään pettua sa puoleks,
Halla otti naapurilta viljan.“

26.

Neidoll' oli äidiltänsä muisto,
Helmilöillä sommiteltu solki,

Timanteilla kaunisteltu kallis.
Saipa kaksi kosijaa nyt hälle:
Uljas, rikas, mahdikas ol' toinen,
Vaan hän mieli neidon helmisolkee.
Toinen taas kaino ol' ja köyhä,
Vaan hän mieli neidon sydän kultaa.
Äitipuoli tyttäreille virkki:
„Käy sä rikkahalle, hylkää köyhä!
Ihanampaa kulta on kuin köyhyys.“
Neito itki, kielsikin — mut' turhaan.
Vaan kun kuulijaisten aika joutui,
Silloin äidin luon' ei neittä nähty,
Pihall' ei, ei puiston siimeksessä,
Vaan hän seisoi järven rannikolla.
Sinne äiti ehti, sulho saapui,
Lempeell' äänell' lausuin neitoselle:
„Tullos myötä riemu-kemuloihin,
Kuulutusta ottamaan nyt käymme!“
Silloin neito vyöstäns' otti soljen,
Sai sen valkosormihinsa, lausuin:
„Kell' on vähä, hänpä vähään tyytyy,
Kell' on paljon, hän vaan vaatii lisää.
Tuhannen on vuotta meri niellyt
Antiloita, aartehia syönyt,
Vaatii vielä multa kultasoljen.“
Näinpä virkkain rannikolta kauas
Aaltoihin hän kultasoljen suori.

Mutta sulho suutuksissa läksi,
Suutuksissa äitipuoli soimas:
„Onneton, oi mitä oot sa tehnyt?
Korkeutt' et toivoa saa enää,
Mökissäs ei enää kultaa kiillä,
Solkeas et enää näe sä koskaan.“
Hymysuin vaan lausui jalo neito:
„Paremp' elon onni korkeutta,
Lempi-elo kultaa kallihimpi,
Armaan sydän solkee armahampi!“

27.

Suur' ol' hämäläinen Ojan Paavo,
Suur' ja aimo Suomen urholoissa,
Vankka niinkuin vuori, jolta hongat
Nousee, nopsa, voimakas kuin myrsky.
Mäntyjä hän juurinensa tempoi,
Kontioita kourallansa kaasi,
Hevon nosti korkeen aidan yli,
Röyhkeet miehet kaatoi niinkuin korret.
Nyt se seisoi vahva Ojan Paavo
Suurna uljastellen käräjissä.
Pihalla hän seisoi kansan kesken
Niinkuin pitkä honka männikössä.
Vaan hän nosti äänensä ja haastoi:
„Onko täällä ketään vaimon saamaa,

Ken mun pidättää vois tässä kohden,
Hetkuisen vaan liikkumasta estää?
Ottakoon se het' mun talon' rikkaan,
Saakoon hän mun aarten' hopeaiset,
Karjani hän saakoon, hälle omaks'
Sieluinein ja ruumiinein ma rupeen.“
Kansalle näin Ojan Paavo lausui.
Mutta seudun sulhot peloissansa
Ylpeen ympärillä seisoi vaiti,
Eikä kukaan astunut tuon eteen.
Lempien ja ihmetellen katsoi
Tienoon neidot nuorta sankaria;
Sillä uljas Ojan Paavo seisoi
Niinkuin pitkä honka männikössä,
Silmä säihkyi niinkuin taivaan tähti,
Otsa loisti kirkkaana kuin päivä,
Keltatukka valui olkapäille,
Niinkuin virta välkkyi vuoren päällä.

Mutta naisten parvest' astui Anni,
Ihanaisin seudun neitosista,
Kaunis niinkuin kevät-aamu nähdä.
Astui reimast' Ojan Paavon ääreen,
Kaulaan kietoi pehmeät käs'vartens,
Rintansa sen rintaa vasten painoi,
Poskensa sen poskehen hän liitti,
Niin sen käski riistää itsens' irti.

Vankka poika tunsin voitetuksi.
Hätkähtää ei voinut paikaltansa,
Horjuen vaan lausui neitoselle:
„Anni, Anni, hävinnyt oon vedoss’:
Ottaos sä het’ mun talon’ rikkaan,
Saaos sä mun aarteen’ hopeaiset,
Karjani sä korjaa, omaks sulle
Sieluinein jo ruumiinein ma rupeen.“

Kahleissa.

Ruskeen virran pohjast' onki
 Poika helmilöitä, löysi
 Helmen sinisen kuin taivas,
 Pyöreän kuin taivaan tähti.
 Mutta helmess' impi piili,
 Impi lausui rukoellen:
 „Heitä helmes, poika, alttiiks,
 Särje salpa, suo mun mennä;
 Suon sen sijaan vapaudestain
 Kiitollisen katseen sulle.“

„Ei, kautt' taivaan, tyttö kulta!
 Helmi siks' on mulle kallis,
 Kärsi kahlettas vaan hiljaa,
 Moni kärsi kovempaakin.“
 Tyttö rikkoi hiljaa kuoren;
 Armaana kuin aamurusko
 Poian vieress' yleni impi,
 Kultakutrit otsaa varjos,

Ruusun rusko poskell' loisti. —
Vaiti, sulon hurmaamana,
Seisoi poika kolme tiimaa.
Kun ol' kolmas hetki lyönyt,
Hiljaa rukoillen hän lausui:
„Heitä, impi, sulos sikseen,
Särje salpa, suo mun mennä,
Suon sen sijaan vapaudestain
Kiitollisen kyynelhelmen.“

„Ei, kautt' taivaan, poika kulta!
Hempi siks' on mulle kallis,
Kärsi kahlettas vaan hiljaa,
Kovempaa jo moni kärsi.“

Varhainen murhe.

Siskolles iloselle ruusun taitoit,
 Unikon itselles.
 Ruusu tietää, tyttö, eloa, lempee,
 Unikko kuolemaa.
 Etkö rinnan riemuj' aavista, — vai,
 Kalpee enkeli,
 Lausu, viidentoista vanhall' liekö
 Murhett' ilmoittaa?

Tytön vuodenajat.

Talvi-aamull' astui tyttö
Härmäisessä lehdikossa,
Kuihturuusun näk' ja lausui:
„Ällös surko, kukka rukka,
Ett' on armas aikas mennyt!
Elänyt ja lempinyt oot,
Sull' on ollut kevättriemus,
Ennenkuin sun talvi sorti.
Kovempaa mun kokee syämmein,
Joll' on suvi ja talv' yht' aikaa:
Poian silmä on sen suvi.
Äidin silmä on sen talvi.“

Yhtäläisyyttä.

Kuin monta aaltoo järvell' asuu,
 Aatosta monta sydämmessään!
 Ne näyttää karkaavan — ja jäävät,
 Pois kuolevan — ja syntyy jälleen,
 Niin erillään — ja sentään yhtä,
 Niin useat — ja sentään samat! —
 Samasta vuosta samat tuulet
 Ne nostaa kaikki,
 Samasta rinnast' tuottaa kaikki
 Ne sama lempi.

Lintu.

Auk' on kullan akkunainen;
Jospa oisin outo lintu,
Lentäisin het' armaan luokse.
Häkkihin mun tyttö sulkis,
Lasin siinä veellä täyttäis,
Kolon hampun siemenillä.
Virkkaisinpa hälle: „tyttö,
Vie pois siemenet ja vesi!
Tiedä, vilpas pikkulintus
Juo vaan lemmen kyyneleitä
Syö vaan hemmen suuteloita.“

Ensimmäinen suudelma.

Kiils' iltatähti hopeehattaralla,
 Hält' impi kysyi varjolehvän alla:
 „Mit', iltatähti, taivaass' ajatellaan,
 Kun armast' ensikertaa suudeskellaan?“
 Ja kaino taivaan tyttö vastuun suopi:
 „Maan päälle silmäns' enkel'parvi luopi,
 Kun oma autuus kuvastuu tuoss' ilmi;
 Pois kääntyy yksin kuolo — kyynelsilmin.“

Älä karkaa.

Arvaas, viekas tyttö, kuinka
Syksyll' laulurastaat pyyttään!
Linnustajaks minä rupeen,
Oo sa rastas olevinas!
Kuules, lintumies nyt lausuu:
„Älä karkaa, kaunis rastas,
Huoletonna tertull' istu,
Paula sulle ei tee vammaa,
Hivelee vaan hiljaa kaulaas!“
Äikkis! jouduithan jo paulaan!
Suutele mua, niin sun lasken!

Suudelman toivo.

Kähteell' istuessain unelmissa
 Suudelman ma kuulin huulillani
 Toisellen näin hiljaa haastelevan:
 „Kas, hän tulee tuolla, kaino impi
 Tulee tuolla; pienen hetken päästä
 Istunen sen ruusuhuulosilla.
 Uskosti mua kaiken päivää kantaa
 Hän, ei henno maistaa mansikaista,
 Ettei huuhtelis mua marjan mehuun,
 Eipä henno juoda lähteen vettä,
 Ettei murtelis mua lasin laitaan,
 Hiiskua ei henno lemmest' yhtään,
 Ruusuhuulelt' ettei leyhyttäis mua.“

Lempi.

Tytärtänsä toruin äiti virkki:
„Tyttö, lemmelt' oon sua varotellut,
Turhaan varotellut — sen nyt huomaan.“
Tytär virkkoi: „Aiti ootpa tuima!
Jos hänt' telkein takana kartteleisin,
Päivänsäteen kanss' se sisään lentäis:
Jos ma ulos karkaisin kuink' kauas,
Tuuli tois sen huokailut mun korviin';
Jos ma silmäin sulkisin ja korvain,
Sukkelaa hän suikkais sydämmeeni.“

Erotus.

Istuin tuijotellen kulmain alta;
 Hauska varpu tuon näk' akkunalta,
 Nokki hiljaa ruutuun lausuen:
 Poika, suru pois! Oo iloinen!
 Kevään antamasta siemenestä
 Tai jos saan ves'piskon nietoksesta,
 Taikka lemmen äänen kullaltain,
 Hyv' on ollaksein kuin jumalain! —
 „Varpuis-kulta, onkos siivet mulla
 Maasta lentää taivaalle kuin sulla?
 Voinko äänell' lempein ilmoittaa?
 Ja, mi kurjint' — onko hempukkaa!“

Unelma.

Uuvuksissa uinuin vuotehelle
Uness' unhottaaksein huolet, kaipuut;
Hiipi uno pääni-alukselle,
Kuiskien mun korvahain nyt näitä:
„Nouse poika, tääll' on kaunis neito,
Avaa silmäs, saatpa hältä muiskun!“
Riemuiten ma avahdikin silmäin.
Miss' on unelma? Kuin usma mennyt.
Minne tyttö? Maiden merten taakse.
Missä muisku? Ah, vain kaipuussani!

. Halveksittu.

Vieretysten tähkät keinuu,
 Päällekkäin on tähkäin jyvät;
 Niin sun sanas joutavinkin
 Versoo hartaass' sydämmessään.
 Julma, kiittämätön poika,
 Maamies korjaa elons' itse;
 Siepä kylvät vain, ja elon
 Heität taivon lintusille,
 Heität tuulten tuiskupäille.

Kukkaiskauppias.

Neljän vuoden vanha poika
Rannall' ol' ja vanhin sisko.
Poika vuoli kaarnalaivan,
Ahtoi siihen kukkalastin,
Miehiks värväs muurahaiset,
Virkkoi niiden katteinille:
„Lähde nyt, sä laivur' uljas,
Purjehdi ja palaa jälleen.
Myy tää lasti muille maille
Milloin kultaan, milloin helmiin,
Milloin muihin koruloihin!“
Keltatukkaa silitellen
Sisko huoahdellen lausui:
„Neljävuotiaana myyt nyt
Rannan kaunokukkasia.
Neljänskolmatt'-ikäisenä
Myynet neitten sydämmiä
Milloin kultaan, milloin helmiin,
Milloin muihin koruloihin.“

Suru ja ilo.

Suru ja ilo kahden
 Sydämmessän' asui,
 Toisess' suojass' suru,
 Toisess' suojass' ilo.
 Riidoin keskenänsä
 Ollen leppymättä,
 Milloin toinen vallits'
 Yksin, milloin toinen.
 Sitte tultuansa
 Hän tuo ainut sinne
 Auaissut lie oven,
 Laskenut nuo yhteen.
 Suruni autuutt' on nyt,
 Iloni viero murhe.

Perhosanoma.

Kesäaamull' istui impi
Avoimessa akkunassa;
Mutta nurmen kukkasilta
Saapui perho kultasiipi,
Istui immen kiehkuroille.
Ikkunan tää sulki, perhon
Kiinni otti, hempi häntä,
Koitti sitten kesytellä:
„Äläpä karkaa, kaunis vanki!
Suutelosta, hyväilystä
Iloitse ja viihdy täällä!“
Turhaan! Milloin vaan pääs' irti,
Ruudullen se lensi liehuin.
Vihdoin rauhatonta säälein
Impi aukais ikkunansa:
„Lennä sitte, kiittämätön,
Viestin vientiin kaltaisilles:
Älköhöt niin halust' tulko,
Kun ei heill' oo halu jäädä!“

Immen mielt' älä samenna!

Kähteell' istui neitonen,
 Huuhtoi siinä jalkojaan.
 Lauloi lintu puussa näin:
 „Älä vettä samenna,
 Taivas siinä tummenee!“
 Tyttö silmäns' ylös loi,
 Kyynelöiden virkki näin:
 „Ellös vettä surko, sie,
 Lähde jälleen selkiää!
 Vaan kun mun täss' seisovan
 Nuorukaisen kanssa näit,
 Miks' et hälle lausunut:
 Immen mielt' älä samenna,
 Ei se konsaan selkene,
 Taivas siin' ei kajasta?“

Kesä-yö.

Metsän tyynell' lammikolla
Kesä-yön ol' hauska olla;
Siimojain ma syvään viskoin,
Aallon karjaa purteen kiskoin.
Mutta rannall' laulurastas
Lauloi, jotta metsä vastas,
Kunnes närkästyin ja huusin:
„Pistä siipes alle suusi!
Älä virttä enää päästä,
Huomiseenkin jotain säästä!“
Mutta kuules, rohkee vastaa:
„Poika, lakkaa onkimasta!
Maita, vettä katseleisit —
Itsei yöllä laulaneisit.“
Ja ma nostin ylös silmän,
Kirkkahan näin maan ja ilman.
Oman kultain kuvan esiin
Loihti taivas, maa ja vesi.
Lintu, aivan niinkuin luuli,
Laulun tään mult' oitis kuuli.

Rauha.

Musein lausuu äiti mulle:

„Kaks' soi lahjaa Luoja sulle
Turvakses, kun mailma pauhaa —
Viattomuus ja tunnon rauha.“

Rauha, äit', on hukattiella;

Jos se löyttävä on vielä,

Älä vaadi, että heitän

Hänet, joka multa vei tän.

Yksin hänen vaimonansa

Saan ma rauhan uudestansa.

Muuttunut.

Kunnen mua ne pitkin päivää torui,
Milloin retkui kaulus, milloin kaulakoru,
Hiukset olin asetellut väärin,
Peilin eessä liian vähä häärin.
Nyt jo kaikki muuttui. „Mik' on sulla,
Tytty, kun et tahdo valmiiks tulla?
Hirveää, noin kauan peilaella,
Silmittää silailla, kaunistella!“ —
Mikä näin nyt entis-tavat kumos?
Mikä tenho mieli raukan lumos?
„Tiesi ken“, soi sydämmeni kuisku,
„Ellei ehkä sulhanen ja muisku.“

Pitkä päivä.

Kultani kun tääll' ol',
Pian suvipäivä lens';
Nyt hänen mentyään,
Syyspäivä pitkä on.
„Voi, mikä päivän vei?“
Voihkavat toiset nyt.
Mie: kun se vitkaan käy!
Jospa se rientäis vaan!
Eikö jo iltaa näy,
Yö tule rauhoineen?

Sulot.

Yluon silmäni impien parveen,
Ja vaanin ja aina ma vaanin;
Valikoitava ois ihanaisin,
Vaan horjuva oon valitessa.
Yks' neitonen on helosilmä,
Ja toisella on rusoposket,
On kolmannen suu sulosampi,
Ja neljännen on sydän lämmin. —
Ei keltänä siis sulo puutu,
Mi mieltäni tenhota voisi.
En yhtänä hyljätä saata;
Josp' kaikkia suudella saisin!

Amor.

Ei hän haavoittanut syöntäin,
 Ei, kuin kuolleet kirjat kertoo,
 Hiipinyt hän jousi käissään.
 Viattomuutta ol' sen juoni,
 Kauneus ol' sen ainut ase.
 „Poika, jos sa mielit tulla,
 Auki rintan' on ja lämmin.“
 Het' hän totteli — ja sitte
 Yhtä mielellään kuin jäi hän,
 Mielelläin mä suojin häntä.

Herkästi taipuva.

Sidellessäin pelloll' lyhtehiä
Seisoi nuori Aatu rinnallani,
Sirppi kädessään, vaan pyörtänöllä
Kannon nojass' oli hällä pyssy;
Mutta lammikosta pellon alla,
Rannan kaislistossa kirkui sorsa.

Oitis poika reipas ryhtyi pysyyn.
Vaan sen käteen sain ma kiinni lausuin:
„Aatu, anna sorsa raukan olla!
Jättäös se rauhaan minun vuoksein!“
Kohta pyyssynsä hän laski pois ja
Sirppiin tarttui mielellään kuin ennen.

Tästä monta mietelmää on mulla:
„Kummallinen on tuo kaunis Aatu.
Lempeästä suuni lauselmasta
Mielityönsä hauskimmat hän heittää;

Lämpimästä silmäin katsehesta
Sen nyt tekee hän, mit' ennen vieroi;
Maireen muiskun, hellän halailuksen
Vuoksi vois hän mennä vaikka tuleen.

Ainoa hetki.

Mä yksin istuin,
Hän yksin astui;
Mun tieni viertä
Sen retki kulki
Ei viipynyt hän,
Mutt' aikoi jäädä,
Ei virkkanut hän,
Mut silmä virkkoi. —
Sa outo ollut,
Sa tuttu tullut!
Peräkkäin päivät,
Ja vuodet vierii,
Ja toinen muisto
Ajaapi toista;
Jäi lyhyt hetki
Ijäksi mulle,
Tuo hetki karvas,
Tuo hetki armas.

Orjanruoska. *)

Orjanruoska, siskokasvi,
 Talvihyisna hyljitään sä,
 Okaverhoos vihataan.
 Vaan ma mietin: „Kesän tuilen,
 Heristyt sä hedelmöimään,
 Vartes verhot ruususilla,
 Eikä ilman all' oo kukkaa
 Armast', ihanaa kuin sie. ---
 Oi, kuin mont' on maailmassa
 Orjanruoskaa ruusutonta.
 Jotk' ei tarvitsis kuin hiukan
 Hempeyttä hellän syömmen,
 Ruusuverhoon versoakseen
 Ihanteeksi ihmisten!“

*) = Orjantappura.

Kolme ja kolme.

Tornin huipust' tähysteli
Kolme neittä ulapalle;
Kaukaa kolme laivaa loisti,
Silloin vanhin sisko virkki:
„Siskot, tuolla isän laivat
Saapuu mailta kaukaisilta!
Kolme meit' on siskoo tässä,
Kolme laivain päällysmiest' on.
Satamaan ken ensin ehtii,
Ruususeppelen saa multa,
Jos hän siihen tyytyneepi.“
Sitte toinen sisko virkki:
„Satamaan ken sitte saapuu,
Sille annan kukkaiskimpun,
Jos hän siihen tyytyneepi.“
Sitte kolmas sisko virkki:
„Satamaan ken viimeks' saapuu,
Saa mult' armaan syleilyksen,
Jos se on tuo sorja Santtu.“

Pohjola.

Kehdet ne lentää,
 Järvi jo jäätyy. —
 Muuttava joutsen,
 Kiidä jo kiidä
 Murheilla mielin
 Lämpimän maille!
 Siell' ikävöiden
 Syö hätäleipääs!
 Ui meri siellä,
 Kaivaten Suomen
 Aaltoa tyyntä!
 Sielläpä muuan,
 Sun äkätessään,
 Palmujen alla
 Lausuva lienee:
 „Riutuva joutsen,
 Kummako tenho
 Pohjan on mailla!

Ken etelästä
Pois ikävöi, hän
Taivasta toivoo.“

Outo lintu.

Poian illall' astuessa pirttiin,
 Nuhdellen hänt' äiti vanha virkkoi:
 „Poika, käyt jok' aamu pyydyksilles,
 Ehtooll' aina saavut saalihitta;
 Huoleton tai toimeton sa lienet,
 Koska saavat muut, ja sie jäät ilman.“
 Hälle vastas huima poika: „Entäs,
 Vaikk' ei yksi onni ookaan meillä,
 Yksiä kun lintuj' emme pyydä?
 Tuolla kankahalla, äiti kulta,
 Suojaa pikku tölly oudon linnun.
 Syksykauden vaaninut oon tuota,
 Talvell' oon nyt saanut linnun kiinni,
 Keväällä ehkä tuon sen tänne kotiin.
 Outo on se lintu; siipilöitä
 Sill' ei oo, vaan niiden eestä syli,
 Höyheneit' ei oo, vaan silkkitukka,
 Noukkaa ei, vaan kaksi simahuulta.“

Etkö vaihda onnee?

“Kukka, kuohuvaisen
Kosken partahalla,
Kun sua hyrsky huhtoo,
Kosken ryöppy ruhtoo,
Eikö olos liene
Varsin vaivalloista?”
Kukka vastaan kuiski:
„Jos mua koski säästää,
Taikka koski ruhtoo,
Kauan tuot’ ei kestä,
Kesäkauden vainen.
Etkö vaihda onnee,
Tytty, jota sulhon
Syömmen tyrskyt tempoo?”

Tytön viesti.

Valju pohjatuuli,
 Tuullos! tuullessaispa
 Tuot sa kultan viestit.
 Leyhkänä kun lennät,
 Tuot sen huokaukset;
 Viimana kun vingut,
 Tuot sen vaikerrukset;
 Myrskynä kun mylvit,
 Tuot sen voivotukset:
 „Voi, ma sanansyöjä,
 Voi, ma yksin-jäänyt!
 Vanhan syleilystä,
 Hallasuudelmista
 Oi, ken veis mun vielä
 Arman nuorukaisein,
 Ensi-lempein luokse?“

Vuokko.

Vuokko, kevään ensi kukka,
Entä jos sun taitan, vien sun
Kylmäkkäälle kultaselle?
Taittaisinko, kyllä veisin,
Jos sun veisin, virkkaisinpa:
„Tyttö, hangen reunakkeella
Kasvoi kevään ensi kukka,
Niinkuin syömmes jäätiköllä
Lempen' uskollisna kukkii,
Viluissansa värjähdellen,
Jäihin sortumatta sentään.“

Yhtymys.

Kesä-illall' istui impi
 Kuvastellen lähteheissä:
 „Armias! kuin oonkin kaunis!
 Vaan mit' ompi kauneudesta,
 Kun ei oo mun poika kultain
 Katsomass', ei kuulemassa?
 Kuules, ruusu kukkivainen,
 Vie sa multa huulten hohto!
 Ruskopilvi taivahalla,
 Posken ruusut ryöstä multa!
 Kalvas tähti pilven päällä,
 Vie sa multa silmäin säihky!
 Mit' on muut', oi hauta, korjaa!“

Tuonpa kuuli viekas poika
 Pensikossa piileskellen;
 Harppas siitä neidon luokse
 Etsitynsä, löytämänsä;
 Sievään suikkas sille suuta:

„Nyt vei ruusu huultes hohdon!“

Poskensa sen poskeen painoi:

„Pilvi poskes ruusut ryösti!“

Katsoi siitä neidon silmiin:

„Nyt vei tähti silmäis säihkyn!“

Neidon sulki sylihinsä:

„Hauta vei mit' ompi muuta!

Sillä, tyttö, tää on hauta,

Jost' et enää pois sa pääse!“

Hymy.

Ol' hymy huoneiton,
 Harhasi allapäin,
 Korkean suulle sai:
 „Täälläkö suojan saan?“ —
 „Täällä jo on kopeus!“

Ol' hymy huoneiton,
 Harhasi allapäin,
 Viisahan suulle sai:
 „Täälläkö suojan saan?“ —
 „Täällä jo on vakavuus!“

Ol' hymy huoneiton,
 Harhasi alla päin,
 Impeni suulle sai:
 „Täälläkö suojan saan?“ —
 „Lempi jo täällä on,
 Suutelo äsken tul',
 Sua ikävöitiin vain.“

Kyynelet.

Jo metsän latvain takaa noussut päivä
Kastetta laaksoss' välkytti, miss' impi
Kultaansa kohtas, silmäss' onnen kyynel.
Hän vilkais immen silmähän ja lausui:
„Sä eilen ehtool' itkit menneäin, ja
Taas tullessain sa itket, tyttö kulta;
Mit' erotust' on näillä kyynelillä?“ —
„Sam' erotus“ — niin kuiski neitonen — „kuin
Yökasteella ja aamukastehella:
Valostaa päivä toista haihdutellen,
Ja toinen valju jääpi kaikeks' yötä.“

Eros-jumalaisen muutos.

„Eros, ilkee poika,“ sanoi Pallas,
 „Halustaisi haavoitella rinnat
 Ryöstölinnuks' oisit muutettava,
 Kotkaks' koukkukynneks', siivekkääksi,
 Turhaan lintuliumaa ajellakses.“
 Eros hymysuin vain lausui: „Koitas!
 Jos sa Lemmen ryöstölinnuks' muutat,
 Kaikki linnut revittäväks' rientää.“

Pieni kohtalo.

1.

Niinkö vaivainen, kuin luullaan?

Köyhäks' äitiäs ne sanoo,
Köyhäks' sua, pienokainen.
Lietkö, lapsi kulta, köyhä,
Niinkö vaivainen, kuin luullaan?

Äitis pirtin ympärillä
Nurmet kukkii, lehdot kasvaa;
Nurmill' läikkyä lähteen silmät,
Lehdot päilyy lammikoissa,
Kaikkialla päivä paistaa,
Kultasateen kylvää maille.

Lietkö, lapsi kulta, köyhä,
Niinkö vaivainen, kuin luullaan?

Kun sa kuulet äitis laulun,
Suljet silmäluomes hiljaa,

Sielun helmet kuoriin kätket;
Kun ne kätket, uno joutuu,
Unta seuraa Untamoinen
Unten enkel' lempimieli.
Untamo sun hiljaa nostaa,
Nostaa silkkisulkasilleen,
Lennättää sun ruusutarhaan,
Kukkain kanssa kukkimahan,
Lennättää sun lehtoloihin
Livertämään lintuin kanssa,
Suistaa sävelvirran sieluus,
Kylvettää sun auringossa,
Sielus puhtolainehissa.

Lietkö, lapsi kulta, köyhä?
Niinkö vaivainen, kuin luullaan?

Kun sa silmäs jälleen avaat,
Äitis helmasessa istut;
Aavistaapa hento henkes,
Arveleepi hämärästi:
„Mieluisaa ol' ruusustoissa,
Lehdon lintuloiss' iloista,
Hauskaa läikkylainehilla,
Lämmin auringossa kylpy,
Paras on tok' äidin helma.“

2.

Oman äidin hauta peittää.

Kodiss' äitipuoli määrii,
Oman äidin hauta peittää;
Vainajanpa luokse vaiti
Oikaisen ma kasken kautta,
Juoksen joskus poikki pellon.
Mutta vieras vimmastuupi,
Kähiseepi kiukuissansa:
„Tuopa tyttö nurmen tallaa,
Pellon apiloita polkee.“

Soimuut' ellös kuulko, isä!
Köykäinen on tytön jalka,
Monta kortt' ei juostess' sotke.
Kengänpohjat ei oo kovat
Neidoll', eikä korot raskaat.
Kengätönnä kenttää kiittää,
Paljain jaloin poikki nurmen,
Niinkuin niityll' leyhkä lentää,
Siipaisee kuin varjo väleen.

Joskin korsi katkeis, taimi
Taittuis, marjanvarsi murtuis,
Mielenmurhe jalkaa painais —
Kohta uusi taimi nousee,

Monta lehvää sijaan versoo
Kasteesta, min silmä vuotaa,
Sinitähtein kyynelistä.

3.

Niin käyn itse kaukaisuuteen.

Miksi huokaa lähteen laine,
Vaikeroipi vierieissä,
Kiemuroiden kentät kiittää,
Polvitellen poikki nurmen,
Poikeltaa niin usein tieltä,
Kulkee hiukan matkaa eespäin,
Kohta taaksepäin jo kääntyy?

Niin käyn itse kaukaisuuteen,
Kohti outo-kohtaloita,
Askellan ja katson eespäin,
Seisahdan ja katson taappäin,
Mielin nähdä kodin vielä,
Sauhun isän kartanosta.

4.

Muuta hoitoo ei saa tyttö.

Ei oo mulla niinkuin muilla
Isää nimin kutsumassa,

Emoo armastelemassa,
Veljee taakkaa kantamassa,
Siskoa hyväilemässä.

Kaidessaini muiden karjaa
Tunturilla, korpisoilla,
Kaiken päivää taivasalla,
Taattonain on partakuusi,
Äitinäin on käyrä koivu,
Veljenäin on räivä rastas,
Siskonain on orvonkukka.

Rankkasateen solistessa
Mänty mulle suojan suopi,
Paahtaessa päivän helteen,
Koivu joskus kalveen tarjoo;
Murhemielin kulkiessain
Lohduttaa mua rastas virsin,
Taikka kukka katseellansa.
Muuta hoitoo ei saa tyttö,
Siinä kaikki raukan riemu.

5.

Tyttö, voimakas on lempi.

Usein, lasna ollessani,
Kuulin äitin haastelevan:

„Tyttö, voimakas on lempi,
Voittaa kaikki ilman alla.“
Näin se virkki varotellen,
Kultamarjaans' suojellakseen.
Josp' ois puhees totta ollut!

Usein käyn nyt rannikolla,
Mistä armas lähti luotain,
Muutti merten taakse tuonne,
Pilvipenkereiden taakse.

Nähdessään kuink' aallot kuohuu,
Tyrskylaine riehuu rantaan,
Lasken lainehelle kättäin,
Sormenpääni kastan kuohuun:
„Hiljaa, hiljaa, huima laine,
Uinu, anna muiden maata!“

Eikö aalto tuo, mi pauhaa
Laivan laitaan hurjapäisnä,
Laivan missä kallis kulkee,
Eikö aallon huima impi,
Kaukanakin kirmatessaan,
Kuulle virtein viihdytystä,
Uinu kätein kosketukseen,
Koska voimakas on lempi,
Voittaa kaikki ilman alla?

Usein, konsa hongan latvaa
Tuuli tuutii, halki metsän
Leyhkä lentää, viima vinkuu,
Lennätän mä kalliolta
Kauas huokauksen hiljaa:
„Ainokainen, palaa vielä!“
Ehkä huokuu, hiljaa soipa,
Onpi sentään vankkasiipi,
Voi kuin pääsky tuulet viiltää.
Halki ilman kullan sauttaa,
Koska voimakas on lempi,
Voittaa kaikki ilman olla.

6.

Sata tiet' on aatoksellain.

Suuri Luoja, anteeks' anna,
Taivaan Herra, älä suutu,
Että usein temppelissäs
Armastainkin aattelen ma!
Sata tiet' on aatoksellain,
Tuhat tullakseen sen luoksi.
Huonot eksyttää vain poies,
Kaikki hyvät johtaa luoksi.
Suoraan viepi päivän valo,
Suoraan yönkin tähtiparvi.

Joka kukka tietä viittaa,
Joka puu se polun näyttää.
Vaan kun mielein on Sun luonas,
On se melkein hänen luonaan.

7.

Mikä riemu sorja olla!

Mikä riemu sorja olla,
Autuus näyttää kaunihilta!
Tummana, kuin muut on monet,
Jolsana, kuin monet immet,
Katsella en saisi lampiin,
Veessä kasvojain en nähdä;
Siitä saastuis lammen laine,
Kirkas kalvo tahraantuisi;
Niityllen en tohtis tulla,
Jottei pensaat peljästyisi,
Kukka kuiskis kukkaselle:
„Nokkonenko tuossa tulee,
Ohdake vai takkiainen?“

8.

Lausuvanpa kaikki kuului.

Kuulellen ken loi nyt mielen,

Ilmallen soi liukkaan kielen,
Pihan pihlajalle äänen,
Pikkulintusille lauseet?

Kun ma ennen aamuin astuin
Vuoteelt' aitan portahalle,
Tuuli tais mun suuta antaa,
Pihlajat humista hiljaa,
Linnut kilvan viserrellä.

Nyt kun äsken astuin pihaan
Vaivaiselta vuoteheltain,
Lausuvanpa kaikki kuului;
Tuuli tiuski: „kurja tyttö!“
Viima viuhui: „tyttöraiska!“
Pihlaa huokas: „hylkytyttö!“
Pääsky: „miss' on ylpeytes?“
Varpunen: „miss' on nyt riemus?“

9.

Vaan mun lintuain ei kuulu.

Uoutsen ui jo salmiloita,
Sotkan valkopurjeet välkkyy,
Leivo laulaa korkealla,
Kuikan huuto soilla vierii;
Kevät kerää lintujansa,

Palauttaa parviansa,
Uottaa lämpimään ja valoon,
Pitkin päivin houkutellen.

Ja ma tyttö parka koitan
Haihdutella kaipuun yötä,
Hoitaa mieltä lämpimäksi,
Lempeä kuin kevät olla,
Valkea kuin kesäpäivä.
Iloitsen, vaikk' kalvaa murhe,
Hymyilen, vaikk' kyynelsilmin,
Vaan mun lintuain ei kuulu.

10.

Sitten kyseltyt en enää.

Miks' on nopsa kevään riento?
Miks' ei kesää kestä kauan?
Näin mä ennen usein mietin,
Kysyin — vastaust' en saanut.

Sittekun mun kulta petti,
Kun sen lämmin lempi kylmi,
Kun sen kesä talveks' kääntyi,
Sitten kyseltyt en enää,
Mielessäin vaan syvält' tunnen,
Että kauneus katoopi,
Että armaus ei kestä.

Lemmenkateen öitä.

Ensimmäinen yö.

Oi sie, ku vaivut vait' ja umpimielin
Pihoilta pilvein synkin siivin,
Poloisen parku kuule, armas yö,
Oivalla onniheiton epätoivo!
Kenenkä ääni vuoren rotkost' eksyy
Kuin meren huokaus, kuin kosken kuohu
Sun tyyntä, murheetonta tietäs kohden?
Kenenkä huuto haukan kirkunaan
Oudoksi sekasoinnuksi nyt yhtyy,
Sävelin särkyneisin ilkkuen
Sun hiljaisuuttas, valmutuoksujais?
Poloisen on se parku, armas yö,
Se ompi onniheiton epätoivo.

Parempi hetki kerran aatteen toi:

„Järjenpä tulee rauhaa julistaa

Hurjille riehujaille rinnassain.“
Ja katso, järki hiipi vavisten,
Käsissään palmut, korpipolullen
Ja tuskan linnallen tul', sydämelle,
Koputti salpaporattia ja lausui:
„Te hyrskyväiset himot! Miksi sortaa
Sodalla nyt ja turmiolla tienoot,
Miss' ennen mua ja rauhaa palvelitte?
Valtaani totelkaa viel', levätkäätte
Siveinä lapsina mun suojissain,
Ja kuuliaisuus tuopi teille rauhan,
Ja rauhaa hyvät enkelit vain seuraa. —
Miks' taistelette, suotta raivoatte?
Nyt naisen runsaat ruusutarhat tarjoo
Metensä toisen perhon suulle; — teille
Nuo kukkakuvut ei oo enää auki;
Mut miks' ain' yhden ympärillä lentää?
Mink' yksi kieltää, toinen teille antaa:
Samalta samain kukkain mahla maistuu.
Näin lausui linnan portilla nyt järki.

Povenpa lasten untuneiden kesken
Vihan ja lemmen tyttö Sukkamieli
Viruili rauhatonna horrossaan,
Imien ytimistään niukkaa ruokaa,
Teroitti valon-arkaa katsettaan
Ja korvat kurollaan ol' nukkuessaan.

Hän kuuli järjen puheet portin suulla,
Ja piiramassa torkastaan hän toipui.
Kavahti kostamaan nyt raivotar
Ja vaivan viinest' otti myrkkyvastuun;
Vaan nuolet, joita kielen jousi ampui,
Ne taittui viuruhuuliin vääntyneihin,
Kunneikka raivo, rintaan salvattu,
Syöksähti pilkkanaurun tulvavirtaan.

Havahti horrostaan jo siskotkin:
Tuo kalvas kiusa ynnä valju vaiva
Ja riutumus, jot' ikinälkä kalvaa,
Ja kateus ruttohenkinen ja kiukku,
Jota veristelty veitsi hurmaisee.
Ne nousi äitiänsä seuraamaan,
Ja uljas joukko ryntäs eteenpäin
Ja sotaan syöksyi riemust' ailahtain. —

Ja nyt, suloinen säihky, Luojan lahja,
Valoisa enkel', elonkevään armas
Aurinko, järki, mi jäi osakses?
Yötärten kanss' elellä sortununna
Surkastuneen sydämmen onkaloissa,
Nukahtaa raastajaisi räyhätessä
Ja valvahtaa kahleittes kalskuessa.

Ma virkoin: „Tahdon antaa armaan päivän
Sydämein syksymaita virvotella,

Se Jumala, ku ruusun umpustaan
Ja taimen mullan helmast' eloon kutsuu,
Säteihin puettu, ylhäinen, ku luopi
Elonsa onnen luontoon kuolleeen
Ja käskee mullan summatonten laumain
Iloita riemukulkuns' säkenistä,
Se Luoja ku mua suojel' lapsi-tainna,
Hän ei mua hyljää.“ Näinpä ääntelin
Ja kyyneltyneen silmäin nostin itään.

Niinp' idän ääri valkenee, ja päivä
Nous' vihmoen kuin kypsi viinamarja
Yli taivaan, maan ja merten purppuraansa.
Sit' ilma joi — ja säteil' ilostaan,
Ja aalto joi — ja värjyi ihastusta,
Ja maa se joi — ja kummut, vuoret, alhot
Verestä marjan hurmaantui ja hohti
Ja lapsiaan nost' unest' tuhansittain
Kyllyyttä juomaan elämän ja aamun.

Riemusta raikui seudun kaiut kaikki;
Kedolla karjat hyppi, taivahille
Lens' lintu, kielin kiitost' uhraten;
Ja ihminen, hän kaikkein autuinna
Ristissä sormin astui ylevästi
Hartaana Herran eteen vaipumaan.
Poveeni katsahdin ma löytääksein
Ees huokausta liittää luonnon iloon —

Ja sydämmein näin tyhjemmäks' kuin tuonen.
Raukeena silmä, kauhun tulvatessa
Ylitsein, riensin luolahain ma jälleen,
Kuin päivän helmaan hairahtunut yö,
Kuin pilven varjo kiirelentoinen,
Min maa ja mer' ja vuor' ja laakso hylkii.

Ken laskee mielehensä lauseitain?
Kenelle ilmoitan ma kohtaloitain?
Ei kolkko kallio helly tuskistain,
Ei yöllä korvaa oo mun kieltäin kuulla.
Pyhiinpä vaellan sinne, missä muinoin
Uneksin nuoruuteni kultapäivät.
Mitäspä mulle näillä paikoin jäi?
Kuin haamu täällä hautain kesken kuljen
Ja oman eloin onnen haamuin kesken. --
Tuoss' seisoo sentään mökki, halavain
Ja nuokkukoivuvin varjoksessa vielä;
Ei vieras, niinkuin nyt, se ennen ollut.
Tuoss' usein kukkalavall' istuin, Minnan
Sivulla, hälle tulevaisuuttamme
Valoisaa, lemmellistä kuvailen;
Ja nojauten mun olkapääni katsoi
Hän kaunokuvaa lapsen ilomielin;
Ja rauhatuus, jos joskus sitä syntyi,
Ja epäilyks niin helposti ne haihtui.
Lupashan käen ääni aina sulhon,

Apilan ennuskieli aina onnen;
Ja tyttö tyytyi taas; ken ol' tuo sulho,
Mit' onni tuo, sen hyvin oivals' hän.
Voi Minna! metsän tietäjä sun petti;
Vaan kohtalonpa ennusteet ol' totta. —
Ah haapa — vieläkös sen vihree kuori
Nimemme vierekkäiset säilyttää?
Ja poppelimme — vehmaat oksansa
Ne toisihinsa kietovat kuin ennen.
Mua merkitsevinään on niistä toinen
Ja toinen Minnaa; — valhe helvetin!

Vaan käynpä kauemmaksi, katsomaan,
Ma millä paikkaa Minnast' erkanin,
Kun kotiin läks' hän neitikammiossaan
Mun poissa-oloin aian itkeäkseen,
Ja uljasna ma lensin maailmaan,
Ja aavisteltu urhotyö ja lempi
Sydäntäin autuudella hurmautti.
Täss' seistihin me soljulähtehellä
Ja kirkastuin nous' aamu-aurinko.
„Käy“, Minna virkki, „kirkasna kuin tuo,
Niin suurna, autuaana retkes päähän,
Ja tullos tyynnä, lämminnä kuin tuo,
Taas laaksohomme, Minnas luokse jälleen!“
Muiskulla vastasin, vaan lausuvampi
Kuin lupaus tai vala se ol'.

Ja nyt,
Tääll' lehdossa, miss' sireenit ja pihlaat
Kutoutuu yhteen, yhtyä ol' määrä,
Palattuain täss' istuin; suoni sykki
Toivosta, varronnasta. Vaarain saaliit
Ja voiton kunniat, vaan kallihinta,
Uskollisuuden kullat koetellut —
Ne tuliaisiks' toin ma morsiollein.
Täss' istuin, niityllen ikävöiden katsoin
Ja katsoin yhtenään; — ja Minna tul',
Mut miehen käsikynkässä. — Oi, turhaan, yö,
Sä seudun päälle vaippas lasket, sulla
Ei synkeytt' oo kyllin; vieläkin
Näen hirmunäyn, näen heidän tulevan; —
Näen miehen jäykän vakaast' astuvan,
Vieressään Minna, silmät itkeneinä,
Ja kelmeet posket itkuun kuihtuneina;
Tuon vieressä näen Minnan horjuvan
Kuin hirvi verissään, jok' alttarin
Juurelta uhripapin veistä kohden
Suruksena silmät luo ja pyytää kuolla.
Oi Jumal'! Eikö ihmissydämellä
Lempensä oo ja taivaansa kuin sulla?
Se niinkö halpa, että pivo talmaa
Saa haitatta sen pyhästöitä ryöstää?
Tok' kyselmääni vastaa tosiseikat
Jääkylmän „niin“, ja kerrottuna kaikuu
Omasta rinnastain se sama taas.

Ei, tääll' en enää mieli viipyä.
Palaanpa kohtaloini-kovuisille
Vuorille; siell' ei yhtään eläväistä
Mun huokauksin säilytä, ei kasvit
Siell' itkuvirtoihini surkastu,
Ja siell' on vain mun murheen' muistoja.
Jo vuosikausin niiss' oon elellyt
Ja kaipaen jälleen sieluin uskotuita.

Tähänkö siis on tultu tosiaan!
Oi, kevään, lemmen, Minnan syliss' ennen,
Olisko luullut, että korven rotkot
Sois kerran mulle turvan toivotun?
Mun läheisyyten' ryöstää mielten rauhan.
Väsynyt matkamies, mun nähdessään,
Unohtaa helteen, taakkansa, ja karkaa
Kuin siivin nähtävistäin; itse ilo,
Vaikk' äänekäsnä muuten, alentaa
Äänensä rukoiluks' mua lähetessään,
Ja vasta loitos ohi mentyään
Naurunsa hän ja lauluns' saapi jälleen.

Kuink' ennen aivan toisin kaikki ol'!
Suosittuna kuin päivä toukokuun
Sain viattomuuden kisoihin ja riemun;
Miss' ikään kuljin Minna vierelläin,
Valossa tanteren tai metsän varjoiss',

Iloisa lapsiparvi keräytyi
Viattomasti piirihyppyään
Lempeemme liittämään, tai onnehemme
Onnensa oman vaatimattoman.
Voi, eikö, mitä silloin totta ol',
Siit' elo mulle viel' ees suone haahmoo?
Vai kauttaaltaanko retki synkkä on?
Toivolta kysyn, joka myrsky-yöllä
Niin usein siipiään on uuvutellut.
Ja lohdutonna tullut, niin kuin mennyt.

Jos, lapses rikkoi, Kaikkivaltias,
Rankaisus salahmoilla ihmist' iske!
Maan lahjain vuoks' hän rikkoi; ota lahjat maan,
Vie vallan, rikkauden, kunnian aarteet,
Hänen anna vaivain alla vaikeroida,
Paasista kiistää leipääns' itkumärkää,
Vie terve voima hermoistansa, anna
Madella raukan matona tuskissaan;
Mut, Luoja, ainut jalous mi hälle
Kadotetusta pyhyydestä säilyi,
Se tunne, jonka vallass' edessä
Hän ylenee kuin kesken paratiisin
Hedelmäpuiden, puhdasna kuin ennen
Sen kultapäivän paistaessa vielä;
Sit' älä vie, äl' ota hältä lempeään!
Mi hälle jää, jos sen hän hukkaa? —

Vaan

Mit' on mun rukouksein, valituksein?
Mun tuomioin jo lähtemättömäks'
On sallimuksen vaskitauluun vuoltu.
Mit' etsin, toiveksin, mit' anelen?
Mitä saada voin, mit enää menettää?
Ei! korppikotkaa ijankaikkisesti
Sydämmelläin mä syötän kuin Prometheys.
Parantumatta särkymättä olentoin
Kehräävä ain' on omia tuskiansa,
Ja niinkuin ihmiskunnan ilkkuvirttä
Mua inhoo aurinko ja tähtikatse yön.

Vaan kas, tääll' oon ma taaskin kodissain!
Täss' on tuo kolkko luola. Oi, kuin nyt,
Niin kallis s' ei oo mulle koskaan ollut.
Siell' lepuuttaa saan raajat rauenneet
Väsystä taistelun. Sen helmaan vaipuneena,
Paas'-vuotehella piillen maailmalta,
Jonk' ihanuus mua kammottaa ja kiusaa,
Unihin ehkä uinahtaa saan hiukan,
Saan tuokioksi itseni unhottaa.

Vaan jospa vielä haahkan-untuvilla
Valveilla viruu Minnan vieress' urho,
Jätäppä, uni, mun itkeentynyt silmäin!
Suo tuntikausin vuoteell' levotonna

Mun aukisilmin yöhön tuijottaa,
Mut häättämään käy hältä tunteen kuohut
Ja unheesen vie hältä taivahansa!

Toinen Yö.

Poloisna, pilkan alla, rauhatonna
 Käy' ikipitkät vuodet matkamies
 Vaikeeta tietään mailla autioilla.
 Ei illall' uskollinen syli suonut
 Vuodetta levon päälle uupuneelle,
 Ei lämmin käsi juomaa tarjonnut
 Vilpoista kuumain huulten virvokkeeksi,
 Eik' otsan taivaan alta tuikkinut
 Kaht' armast' tähtee hänen sieluns' yölle.
 Kun hilpeen mielen lemmityinen, aamu,
 Pes' sulo-ihons idän aaltoloissa,
 Hän apein mielin nousi vuoteeltaan
 Ja kurjaa päivää katsoi kyynelsilmin.
 Kun ilta, murhemielten lohduttaja,
 Myhäili lännen uksill' unelmissa,
 Hän unetonna vaipui vuoteelleen
 Ja kolkkoon yöhön itkukatseen loi.

Eräänä iltan' ulapalle vaiti
 Hän silmäns' siivet suisti riutumielin.

Päin illan kirkastamaa kotoaan.

Vaan, niinkuin linnut uupuneet, ne kaikki
Hukkuivat aallon hautaan autioon,
Ja niiden kuolinvirs' ol' huokaus,
Jok' uskollisna seuras myötä tielle.

Kas silloin, niinkuin nuori joutsen paisuin,
Idässä välkkyi purje lumivalkee,
Ja muutamaisen hetken päästä ui
Tään niemen rantaan laiva viiritelty.
Rannassa kellui lauta: — rukoillen
Apua ahtolasta sulki hän
Poveensa sen, kuin armaan, hurmoksissa
Ja ryntäs rohkeasti aaltoihin
Tapaamaan toivoaan ja kotimaata.
Laivasta kurotettiin lempee käs'
Avuksi uupuneen. — Ja neidot yön,
Uni suloinen ja kevyt unelma,
Pian vaivat hältä rauhan helmaan viihtii.

Kun aamukoi nyt ruusuhuulillaan
Ennusti luonnon hekkumata, päivää,
Silmänsä avas matkamies ja katsoi —
Kot'seudun kauan kaivatun hän näki,
Sen vihreet kummut, metsäverhoiset,
Sen purot kukkareunaiset hän näki.
Rannalla seisoi tuttu tölki, tuttu

Kajahti lintuin aamuvirsi; — riemun
Yl'-tulvivaa mes'-maljaa juotuaan
Hän lankes maahan sulohurmoksissa
Ja siunas elämää, jot' äsken kiros,
Ja maata, jok' ol' äsken „tuskan horna.“
Rukoilu päättyi — lehdikosta juoksi
Lapsuuden-tuttu tyttökultanen
Ja vaipui armahansa rinnallen,
Valellen poskein lauhaa leimuntaa
Itkuilla jälkinäennän ja riemun. —

Mut, murheen laps', miks' sielus viihtyy nyt
Kuvissa iloisissa? — Miksi haastaa
Nyt äänes ihmis-onnesta, kun ennen
Se soimata ja valittaa vaan taisi?

Haa! minäkin olin hetken autuas, —
Jost' ei vuos'satain tuskat kallis makso —
Ah, autuas! — On päivä ehtinyt
Yön varjot karkoittaa jo muille maille,
Eik' kastehelmet enää virvota
Janoista kukkaa riutuvaa, ja manner
Valossa värjyy auringon ja hymyy
Yön harhoillen ja valhe-aavehille;
Viel' öinen unelmain tok' silmiäin
Lumoopi ihmeloistollaan, ja voittaa
Todellisuuden valot kilpailussa,
Kuin tähtivälkkeen voittaa kirkas kuu.

Unelma taivaan-kaunis, suloinen,
Sinusta kerron kalliolle, kunnes
Sen kaiku sekasointuun tottunut
Unohtaa multa kuullut tuskan huudot
Ja osaa hämmästyttää matkamiestä
Raikuttamalla riemun virttä vain. —
No, hiljennä siis huminas, oi metsä!
Hillitse hetkeks aaltos, vilkas virta!
Ja, vuoret, nostelkaa nyt harmaat päänne!
Ja seudun henget kaikki, kuulkaa — kuulkaa!

Ol' ilta, pohjoismainen kesä-ilta,
Jon' aurinko ei yöksi laske lepoon
Povelle maan, vaan sille suuta antaa
Ja rientää jälleen päivän riemujuhlaan;
Ol' ilta, — aava länsi-ilma viruin
Kuin sahrami- ja kultamerill' uinui,
Idässä kukkuloilla vihreill' uipi
Nuo hennot ruskopilven hattarat,
Kuin ruusutarhat sinityvenessä.
Vait' uinui luonto kastehekkumassa,
Sen ihmepiirin keskell' astuin minä,
Kuin luonto, vait'. En surua tuntenut,
Tok' asui tajutonna sydämmessään
Hiljainen poltto, niinkuin metsämiehen
Jää luoti kotkan kylkeen ammuttuun;
Vaan sitten vuoren kärjell' istuissaan,

Kun päivän sätehet hän verin punaa,
Hän tuntee tuskan vihleet rinnassaan,
Eik' arvaa, mist' on tullut tuo ja milloin
Se loppuu; niin mä omana ongelmana,
Sulosurussa, jot' en ma tajunnut,
Harhailin kaunonurmell' umpimielin,
Kun äkist' etähältä viono äänne,
Kuin kannelt' oisi hiljaa kosketeltu,
Sulosointuun sammuen soi korvahain.
Ma kuuntelin. — Viel' sävel, vielä huoku
Hengiltä solmituilta soittimeen,
Ja sitte tyyni hiljuus kaikkialla,
Kuin illall' loistaa tyynnä järven kalvo,
Kons' siit' on viime viima riehuin käynyt
Ja väreet peilikiilloks' silenneet.
Nyt kerrassaan mult' tuska hälventyi,
Keveillä mielin olin taas kuin kukka,
Kons' sadetulvan tauottua taivas
Taas seestyy tuolle kyynelkasteiselle;
Kuin kukan riemu mun ol' tajuton.

Ajoipa kaipuu kaihoton mun seutuun,
Jon helmast' äänet lempeät nuo soivat.
Ma sinne riensin, niinkuin lentimin,
Ja kuuntelin, ja taasen kuuntelin.

Siit' astuin puistoon, missä vierekkäin
Puut päivän nuolia torjui vihrein kilvin,

Eik' iltatuulen leyhkää saapunut
Vilpoisen pyhän paikan varjostoihin.
Siin' ihmisjälkeekään ei näkynyt,
Ei noiden räiväin rosvokätten töitä,
Jotk' armaan luonnon raiskaavat ja nostaa
Taiteensa köyhän kruunun pirstoillen.
Siell' loisti kedon kasvit kukkasillaan,
Puut kaikk' ol' suviverhossaan; — ja lauma
Noit' ilman lapsii, höyhenverhot yllään,
Majaili lehväin alla uneillen,
Ja laulu untui heidän kielosillaan.
Ma seisahdin, en enää tuntenut
Himoa yhtäkään, en ajatusta;
Oleeni ol' kuin merell' laivan olo,
Kons' enään ei sen laitaa hyrsky lyö
Eik' enää velto purje tuulta tunne.

Mut taas — yks' taivaan sävel helähtää!
Äkisti kantelon soi kielet kaikki
Rikasta, suurta sointoa, jonk' oitis
Sulosointuvasti täytti naisen ääni.

Mik' äsken unta uinui, valventui:
Nokkansa linnut aukas laulellakseen,
Värähti puiston lehdet, kukkaset
Varisti värjähdellen kastesateen.
Ja ah! — ma kuulin äänen läheltäin
Ja tunsin sen, — se oli Minnan ääni.

Seisoitko konsaan, usma vaippanas,
Sylissä suvi-aamun harjun päällä,
Ja ruusu-utua joit, ehk' et sä nähnyt
Punaista maljaa, josta utu uhkui,
Ja kylvit jäseniäs lämpimässä,
Jon lähde kätkeyi sun silmiltäs;
Jos silloin näit sä tuulen poistavan
Keveän usvan, vuorten laaksoin näit
Tutusti käyvän sekaisuudesta' ilmi,
Jos silloin selvin silmin iloiten
Näit armaat, jotka riemus äsken loivat;
Niin tiedät, mitä olin, miksi muutuin
Hetkellä, jolloin Minnan äänen kuulin.
Mit' olin kärsinyt, mit' aiat pitkät
Kuvaillut onneks', sulona nautiskellut,
Kiils' sielullein nyt kirkastettuna,
Ja lempi nous' kuin aurinko sen päälle.
Ajettu sielun kirkkaast' eedenistä
Ol' yksi aatos kuitenkin — ol' tää:
Ett' oli Minna, Minna toisen oma.
Autuutein vain ma tunsin, tiesin vain
Mun ynnä hänen mailmass' olevan,
Kun juoksin riemuiten ja hurmoksissa
Lyhkäisen tien, mi meidät erotti,
Ja Minnan eteen vaivuin polvillein.

Vaan säikkymättä, pelkäämättä hän
Mua katsel', hellän-tuttu hymy suullaan,

Juur' kuin jo kauan oisi ollut luonain;
Hän katsel' niinkuin lapsi enkeltään,
Kons' äit' on tehnyt vuoteen pehmoiseksi
Ja unen kanss' se armas astuu sisään.

Ei kannel soinnut nyt, ei vaihdeltu
Välimme huokaust', ei katkosanaa;
Mut pientä siltaa myöten, jonka loivat
Silmämme sydäntaivastemme väliin,
Puvuissa tuhansissa liehui lempi,
Muutellen riemujaan ja asumustaan; —
Kunnekkä huulitusten helmakkain
Lepäilin hänen sylissään ja tunsin
Povensa aaltoin kuuman kuohunan,
Ja kyynelhelmet poskipäiltä join
Ja hekkumasta herposin — ja herään.

Mut valhe-autuus, pidä ainiaan
Ah, ainiaan mua sulokahleissas!
Todellisuuden armolt' en mä kerjää
Nautetta haltijaltaan lahoovaa.
Mä tyydyn kuvas-aistin varjopeliin,
Jahk' aina luo se silmällein sen hetken,
Jon' autuas olin, ehkä pettyneenä.

Silloinpa, vaikk' on Minnan kevät mennyt,
Eik' enää hällä posken ruusut hohda,

Viel autuaana nuorna näen sen luonain.
Silloinpa, kun jo aika jättää mun,
Kun kumpu viherjöi mun tomullain,
Vaan vapaa henkein tähtitarhoiss' asuu,
Ma vielä mailman ihme-valostai,
Taivaista, enkelein ja Luojan luota
Uneilen itsein Minnan ruususuulle.

Kolmas Yö.

Idästä nousee pilvet synkeät,
Ne pitkää myrsky-yötä ennustaa.
Etäälle länteen saarten, salmein taakse
Juur' uupui päivä aaltoin helmahan,
Sen soihtu hiljaa sammui.
Kuink' kaikki vaihtuu! Päivä, joka äsken
Sadoille maille kutoi kukkavaippaa,
Se hiipui nyt, ja synkät varjot kalvoo
Himeetä lehtein viime-purppuraa.
Sen rauhan, utu-lentimin mi liiti
Merillä, mailla iloisilla, häätaa
Uhkaillen kaukaa myrskyn kotkalento,
Eik' äskeisistä mitään jäänyt oo. —
Kuvaapi suuri luonnon elämä
Inehmorinnan eloa; kumpaaakin
Sama ijäinen ja korkee sääntö määrää:
Sen muoto muutost' on, sen henki elämää.
Onnelliseks' saa sydäntä tok' kiittää,
Jon päiv' ei muutu myrskyiseksi yöksi,
Vaan jään ja hyyn ja horron yöksi, sillä

Horrossa ei se huomaa vaurioitaan,
Ja herää uunna aamuna, tok' ei
Katoovaa päivää näkemään.

Mun äsken

Povessain kalvatuss' ol' taivaan rauha,
Ja ilo siihen kylvi loistoaan,
Ikäänkuin syys-aurinko joskus myöhän
Kultaapi kedot martaat hetkiseksi,
Ja kasvit, kuihtuneet ah! aikaa sitten,
Keväimen jäljitellyn pettämästä,
Pilkistää jälleen, kunnes musta pilvi
Heilt' toivon ehkäisee ja hentoin päälle
Rakeina kaataa kalman jäätävän.
Näin, vienot tunteet, joista versonut
Oraita hentoja on raukan rintaan,
Teilt' ehkä kohta hengen kitku sortuu.
Harsoonsa käärii kolkko aavistus
Jo taivahanne; ah! ei aikaakaan,
Niin kaikki taas on synkeää kuin ennen.

Vait', laulelmaa! — Mik' ihmis-olento
Mun tavoin' synkän salon rotkoiss' astuu?
Iloisa laulu; ehkä eksyneen,
Ku jälleen löytänyt on kotipolun
Ja riemuin rientää lasten luo ja vaimon.
Tuo onnen mies! Jo sataa rankasti
Ja kylmää huokuu yö; vaan ah! kuin väleen

Unohtuu hältä pitkän matkan vaivat,
Kun armahansa rinnalla hän lepää!
Vaan tuoss' se ilon-laulajatar on!
Ah, olennon ja laulun ristiriitaa!
Samoin kuin lähde laskee riemuvirttä,
Vaikk' käy se kallioihin murtuen,
Niin hän vaikk' elon onni petti, sorsi,
Onnesta kuuluu vielä laulavan.
Kas, ruususeppel harva surkastunut
Hajaiset hiukset solmii; joka viima
Vie kellastuneen lehden niistä, niinkuin
Keveetkin kovan-onnen tuulet tempoo
Povesta runnellusta toivehet.
Kas hänen kasvojaan! Kuin syksyll' lähde,
Myrskyistä samennut, on peitoksissa
Häväistyn kukkakunnan pirstain alla,
Vaan taivas vielä kalvoll' läikehtii;
Niin loistaa vielä noista kasvoista
Piirteiden raiskatuiden alta leima
Ennestä mulle tuttu, rakastettu.
Lähene, hurja neito! Minnan lempi
Viel' loistaa itkeneestä silmästä;
Ja poskillaskin vielä haamottaa
Nuo Minnan poskipäiden ruusutarhat,
Vaikk' kaiho niihin tuiskunut on lunta.
Sun äänes Minnan on, sun rintas Minnan;
Tuu, annas koetan, lyökö sydämes
Kovasti, hehkuvasti niinkuin hänen.

Oi tullos! — —

taivaan armo, se on hän!

Te suonet, hyrskikää kuin merten raivo,

Ett' aaltojanne kauhistus ei jäätäis.

Se hän on! järjen soihtu sammukoon,

Se hornaa valaisee! Oi kerää, yö,

Maan äärist' tänne varjos, rauetkaa

Päällemme, rotkot, meidät haudatkaa! —

Oi mielipuoli? näillä kauhun mailla.

Tänä hämärän ja rauhan hetkenä,

Kun murhe nukkuu, riemu uneksii,

Ket' etsit?

Nainen.

Haa! niin ketäpä etsinkään?

Täältä' etsin kultastain, ja hänpä vastaa

Koleilta kallioilta, kun ma laulan.

Kuul' kuule! tuoll' yks ääni, tuoll' yks', tuolla yks'!

Niin kauas poistui viimeinen,

Etten hänt' enää tuolta kaukaa sauta.

Vaan kuule! likell' on hän taas — jo siirtyy

Edemmäs — ah niin loitos, ettei kuulu!

Ah voi! miks' karkaat? Mit' oon rikkonut?

Jos rikoin, tahdon kaikki sovittaa.

Mies.

Sä itket, nainen: miksi kyyneltäs

Sä tuhlaat kolkon onnes jalkain juureen?
Se korkeudesta sinuun katselee,
Kuin aurink' katsoo liljaan, jon se polttaa.
Iloitse, niin sun kultas palajaa;
Nyt ei hän tahdo tulla, kun sa itket.

Nainen.

Ma nauran siis. Niin nauroin äskenkin
Ja lauloin iloissaan, kun hän ol' läsnä.
Hän vastas tältä paadelta? Miss' on hän nyt?
Sun vain näin tullessain, — vaan näitkös hänen?
Ja eikö ystäväisen tervehdystä
Hän lähtiessään mulle jättänyt?

Mies.

Lupaspa ensi aamun valjetessa
Palata tyttöns' uskollisen luokse
Eik' enä erota.

Nainen.

Sä kukka rukka, jonka,
Hänt' ilahuttaaksein, ma taitoin, ah!
Ens' aamuun et sä elä, siksi täytyy
Sun kuihtua, siks' yö on liian pitkä.
Vaan, hyvä vieras, ota sie tää kukka;

Mä en saa viipyä, hänt' etsin vainen.
Jos hän mua pakenee ja min' oon tuolla,
Niin tääll' on hän, niin hälle kukka anna!
Sanoppa: niinkuin se tän' yönä kuihtuu,
Mä ennen aamun koita kuihtunen;
Sanoppa, ettei sais hän paeta,
Etten mä muista, kauankos jo turhaan
Hänen jäljissään ma harhailin, ah turhaan!
Mun polttaa kieltäin, jalat verta vuotaa,
Ja usein, kun hän lähinnä on, uuvun
Ja horrossain näen unta, että rintain
Täynn' ohdakkeit' on, jotka syäntä vihloo
Joka sykkimältä. — Unta on se. —

Mies.

Lakkaa!

Nainen.

Se virvottaa mua kumminkin, ja kohta
On horron loppu.

Mies.

Lakkaa! kyllin lausuit jo

Ajaakses taivaan asunnoista rauhan.
Älä viillä sydäntäin, se sairastaa
Kuin sun!

Nainen.

Kuin mun? Siis hoivaa tarvitaan!

Vaan virka, mistä tuota saatanee?

Sit' etsinyt mä oon, kuin pilvi harhaillen

Tyyssijaa etsii, niinkuin vesilintu

Kaisliston kalveest' etsii poikoaan,

Jok' ampujan jo käessä verta vuotaa.

Ei lohdutust' oo mulla, veljyt parka;

Sit' ei suo ihmiset, ei maa, ei taivas.

Tarina mull' on — jos sen tahdot kuulla —

Niin kumma ja niin tosi; itse näin sen.

Sun pitää ensin itkee, sitte nauraa,

Ja jos sa naurat, tahdon miekin nauraa.

Sanottiin mulle: rakkaus ei oo

Tät' ilmaa varten luotu, oisi väärin

Valittaa, jos sen taimi täällä kuihtuu.

Lähdinpä, sydän toivollisna, ulos

Ma lempee onnellista etsimään.

Ma tahdoin nähdä, eikö paikkaa lie,

Miss' ois kaks' uskollista onnellisna.

Ja näinpä likimmässä lehdikossa

Jo kyyhkyiskaksikon; ne kuivan hongan

Harventuneessa latvass' istuivat

Nokassa nokka, rauha ympärillään.

Pysähdyin; äärettömän mieluisaa

Tuo nähdä oli mulle. Ilon kyynel

Silmääni nous', se tuskin ehti vierrä,

Kun huomaamatta haukka tullen vei
Siit' toisen kyyhkyn; toinen vaikeroiden
Katosi puiden piiloon peloissaan.
Haikeilla mielin haukkaa katsoin, — hän
Lens' saaliinensa toiseen puuhun pois.
Siell' istui naaras, kyyhky kahden syötiin,
Ja syötyään, ne lempi toinen toistaan;
Ja jälleen lohdun löysin, sillä näin
Rakkautta löytyvän ja siinä rauhaa.
Pamahti pyssy, — toinen haukka kuol'
Ja toinen säikähtäin lens' puiden piiloon.
Vihaisna katsoin maahan, miettien:
„Tääll' lempi surmataa; vaan ompa paikka,
Miss' sula hyvyys sykkii sydämissä,
Siell' löydänkin mit' etsin, siell' ei lempi
Oo vainottu, vaan suojassaan se hymyy.“
Näin aatellen, ma jalkaa kevensin
Pois mennäkseni — niin katso! jalkan' alla
Ol' perho poljettuna, kuoltuaankin
Kukassa kiin', jot' eläissään hän lempi.
Mun jalkan' ol' sen tallannut, ah mun,
Voi kummaa! mun, jok' oisin ostanut
Omalla hengelläin sen hengen — naura:
Et naurakaan — ka, munpa polkemain
Ol' lempi, — ja et naura vaan? —

Mies.

Oi nainen!

Epätoivo nauraa niin kuin sie: oi toivo!
Olipa perhos kuolo lemmen voitto;
Hän kuol' yht' aikaa lemmikkinsä kanssa.
Se kuol' sun etees, kun sen hyvää tahdoit.
Elomme erämaissa enkel' astuu,
Hän suosii lempeä kuin sie, vaan tempaa
Myös usein puolisolta puolison,
Ei saaliinhimoll' ampujan, ei haukan,
Ei mieleti kuin he; vaan hellän katseen
Luo, toisen ottaessaan, toisehenkin.
Hän miettii: „Itkettyäs vähän aikaa,
Sä jälkeenjäänyt, korjaan sinut täältä
Kyynelten laaksost', yksin kulkemasta.“ —
Tiedätkö nimee enkelin? Se kuolo on;
Sen työ sun työs on moinen, hyv' on hän kuin sä.

Nainen.

Oi! itse oot tuo enkel' armas, tullut
Ei lohdutusta pyytämään, vaan tuomaan.
Jutellos kaunis kuolon-tarus vielä,
Kuink' armaasti hän vapahtaa ja lempii!
Viel' lausu tuo, ja tahdon kallistaa
Pään' uupuneen sun polvelles ja kuulla.
Ja kultuain kun silmän' ummistuu,

Varalla pidä piilotettu kalpas
Ja korjaa kelmee kukka Herran luo!

Mies.

Ijäti kukkimaan ja lempimään.

Nainen.

Korkeimman jalkain juureen itkemään,
Siks' kuin hän heltyin kyynelistäin käskee
Sun häntä noutamaan, ku mua karttaa.

Mies.

Kun saavut satamaan, hän saapuu myös.
Kai itse pyynnee hän tuot' enkelyistä
Sun luokses viemään hänt'. Unohda siksi
Mitä maa on rikkonut, mit' täällä kärseit!
Unelle usko huolessa, murheen impi,
Ja unta näe, kuink' onni haudalt' anoo
Kyllyyden-sarvellensa runsahalle
Sit' aarretta, jot' on hän vailla: — rauhaa.

Nainen.

Ja kuinka kuolo pitää onnen kättä,
Sokeeta uskollisna taluttain
Takaisin kautta mailman, kautta aian,

Ja täyttää puuttehet sen antimissa
Ja sovitusta luo sen virheisin.
Niin uneksin sun polvellas, sa lempee,
Sa ainut, jok' et raukkaa herjaellut,
Et auttamatta, holhomatta kurjaa
Apuusi turvaavaa pois työntänyt.
Polvellas tahdon tyynnä unta nähdä,
Kuin tähti tyynnä kesätaivahalla,
Kuin sydän unii lapsenmailmassaan.
On palkkas valmis: oothan kuolon enkel';
Aarteita kaipaat, saavuttaakses lemmen
Maan lapsilt'; ota kyöneleeni kaikki,
Ja huokailut, mi nousi rinnastain;
Timantteina ja helminä ne kiiltää
Nyt nähtäviis, jos kunne kulkenet!
Ja missä turvatonna leski itkee
Ja kelmeet lapset leipää huutavat,
Ja parin ympärillä hätä häälyy,
Oi sinne kylvä helmiäs, ja katson
Talosta taivon työtäs siunaten.
Vaan missä lempi lohdutonna vaatii
Mennyttä autuutt' taivaalta ja maalta,
Siin' älä kylvä kultaa, helmilöitä,
Vaan nosta viikattees ja niitä! —

Mies.

Uni!

Sä syämmen kitukasvin vilvas kaste,

Sä leuto, joka siivill' unelman
Viet vankilasta hengen vaivatun
Ja suot sen hetken aikaa hengitellä
Vapaana ijäisyyden eeter'-ilmaa!
Viattomuuden luokse laske, vaikka
Vuoteena sill' on valju vuoren sammal,
Vaikk' kallistaa se päänsä rintaa vasten,
Miss' elon tuimat tyrskyt kaikki pauhaa!

Jo nukkuu hän — rukouksein kuultu on —
Hän nukkuu, päästyänsä päivän töistä.
Kas, vaivat, joita pitkät vuodet tuotti,
Nyt tuokioss' on kaikki unhotettu!
Voi hyvän unta tyyntä! Niinkuin ilta,
Kons' untuu päivän myrskyt, kirkastuu,
Niin senkin suru-kalpeet kasvot seestyy.
Nuo merkit, joilla orjans' otsaan painaa
Isännyytensä leiman kohtalo,
Tasaantuu pois, ja nukkujassa asuu
Jo eduskuvallisna vapahdus.
Ootp' autuas, kun unhotat ja uinut;
Ei mailman tuima telme tunge nyt
Silmäisi suljetuista akkunoista,
Ja elon syvät kuilut peittää yö.

Hän taistellut ja kärsinyt on paljon,
Povessa haavat, suonet vuoti kuiviin,
Ja vielä lyödään häntä. Karkusall' on

Sen mieli, suunnatonna, suojatonna,
Ja sentään murheen joukko tuota vainoo,
Jos missä turvan haussa eksyilis hän.
Ja etpä murskatussa linnassaskaan,
Sa hulluus, vaivatun suo piileskellä.
Uni hyljätyll' on ainoo ystävä.

Olento kallis! Empä vaikeroitse,
Vaikk' aisti-olentomme lamppu, järki,
Lekuttaa, liekki milt'ei sammuksissa,
Majassas, jok' on maasta, mullast' tehty; —
Mutt' että, miss' sen himmi hohde välkkyi,
Kurjuutta, kyyneleit' ain' nähdä täytyy,
Se mieltä murtaa! Vähän muutenkin
Maan päällä sielun jumal'-liekki maksaa
Ne uhrit, mitkä saa se rauhaltamme.—
Mit' on ihmis-onni, joss' on puolittain
Pimeyttä maan ja valoa taivahan?
Yö synkkä yhden tähden ympärillä.
Sen vaalas välke suotta kiiltelee
Yön usvihin ja pilviverholoihin:
Ei luo se päivää avariin, ei tunge
Soihdulla leimuvalla varjoin maille,
Ja myrsky voitollisna syöksähtää
Yön halki ärjyellen käskyn kieltä,
Ja kolkkoin rantain vaiheill' aallot huokaa.
Hetkittäin sentään silmä, unhottain

Yön usvat, taistelut ja kauhut, katsoo,
Iloisna mieleltään kuin lapsi, tähteen;
Ja näitä hetkiä hempii heikkous
Valohetkinään ja niitä rakastaa
Keveinä elon riemutuokioina;
Mut voimapa ja vankka sydän niitä
Kiroilee hornan kantamoisna, jotka
Petellen toivo parkaa viettelevät,
Vain näyttääkseen kuink' on sen siivet heikot,
Lupaavat valhekielin valoo, rauhaa
Aatteelle harhan korvess' eksyvälle.

Levähdä siis nyt huomispäivän vaivaan,
Sa rasitettu kovan onnen orja,
Unohda kaikki, kun sen vielä voinet!
Ei mulle unta yöll' oo enää antaa,
Leponi on vain voimattomuus kantaa
Onnettomuutta päällein tulvivaa.
Mutt' istun sentään vielä katsellen
Sun rauhaas murheell' ilonsekaisella,
Kuin murhe lemmityisen haudall' istuu
Kukasta riemuiten, mi siit' on noussut.

Neljäs Yö.

Pois Minna mennyt on, ah, pois on mennyt!
Ainoinen muisto, minkä hältä sain,
On kasteisella ruohikolla jäljet
Ja oksat vielä värähtävät, missä
Hän hiljaa metsän puiden välist' astui.
Niin poissa hän on; niinkuin iltarusko
Hän rotkojen ja puiden taakse haihtui,
Jälille jäin vain minä — synkkä yö.

Ah, autuaspa olin; kultaa painoin
Sydäntäin vasten, yksin minä kärkein,
Ja hän kuin lapsi nukkui huoleti.
Entisten päiväin muisteloiden parvi
Lepääjän ympär' laati näyttölävan
Ja öisen harvan harson läpi loihti
Mun nähtäviini haamut vaihtuvaiset.
Siin' näin mä teidät, lapsuuteni päivät,
Näin rauhanne ja kirkkaat aurinkonne,
Kons' aatos viel' ei tiennyt itsestään,
Ei lennellyt viel', etsiellen turhaan,

Kuin Nooan kyyhky, rantaa vihriää,
Vaan keinui tyynnä arkiss' unelmain
Pohjattomalla elon aallokolla.
Näin sunki, lehto, missä Minnallen
Poveni polton ilmaisin ma, missä
Keveenä niinkuin pääskynen, mi liittää
Keväimen helmaan salmen välkky-aallolt',
Tunnustus lensi hänen huuliltaan,
Ja silmä kyynelehti helmilöitä
Toiveeni voittokruunuun, kiiltämään.
Sun näin, yht' aikaa ijäisyys ja hetki,
Autuuden syvyys, kun mun suudelmain
Vast' ensikerran illan viileässä,
Laulaissa lintuin, lehdon humistessa,
Sen huulten hempivuotehelle untui.
Ja te valat, tuhat kertaa vannotut
Ja uudestansa vannotut, näin teidät,
En keveinä ja toivokkaina nyt,
Kuin muinoin, vaan niin synkän-juhlallisna
Osottain sormin aian siipilöitä
Ja rautakättä kolkon kohtalon,
Ku kahleen pirstoill' loikui raskahasti. —
Noin vuorotellen iloiten ja surren
Ma entis-riemun haamuin himmeäin
Näin milloin yötä pyytävän jo lähtöön,
Huomenta milloin konsaan koittamasta.
Mut lännen puolla kirkastui jo vuoret,

Ja kohta laaksoon vuoti verkalleen
Huipuilta kullatuilta valon virta,
Ja päivä nousi, luoden hohtoansa
Kelmeille Minnan poskillen.
Hän silmäns' auki loi ja minuun katsoi
Ei, niinkuin äsken, katsein tylstynein,
Vaan terävin ja tuimin niinkuin nuolin:
„Sä oot se, sun ma löysin, unelmani,
Unelma vaikee loppui nyt.“ Näin virkkain
Äkisti nous' hän, salaa kyynelöiden,
Käteeni tarttui, taivaan-tyynnä lausui:
„Nyt vaivan kärki katkes, verho vaipui
Mun silmiltäin; mit' olen etsinyt,
Sen oon ma löynnyt, sydän muut' ei vaadi.
Mit' omii maa, sen riemut, tuskat kaikki
Ne täpötäydeltään mä tyhjiin join,
Enempää ei sen köyhät varat salli.
Nyt lähden, minne sie et tulla saa;
Vaan kohta lähden kauemmas, ja silloin
Perästä tervetullut!
Kuin mie, niin siekin kauan nähnet unta,
Mitenkä turhaan autuuttas täältä' etsit,
Ja niinkuin mie, oot kerran sinäkin,
Tyvennä sydän, sielu kirkastunna,
Heräävä ihmeekses sen helmasta.
Hyvästi siks'!“ — Hän pusers minun kättäin,
Polulle kaitaselle kääntyä hiljaa

Ja alkoi vitkaan käydä kulkuaan.
Mun sylin' avoin ol', mun silmän' kilvan
Pyys' kielen kanssa häntä palaamaan.
Ei nähnyt hän mun kyyneltäin, ja pyyntön'
Sydäntään suotta kolkutellen kuoli.
Hän kulki tietään kylmänä, heltymättä,
Kuin talvitaivahalla kalvas kuu.
Ma riensin hänen jälkihinsä, tahdoin
Syliini vielä kerran painaltaa
Epäjumalaa, jota sieluin aina halaa.
Mä lähenin, — hän katsoi taaksehen
Ja kättä nostain varottel' ja uhkas;
Käskyksä jäätämänä siihen jäin
Kuin veretön kuva, marmorista luotu,
Kuin Pluuton linnan yössä laulaja,
Kons' Eurydiken vei hält' tuoni jälleen.
Mun jalkain maass' ol' kiinni liikkumatta,
Ei rinnast' äänt', ei huokausta päässyt,
Kunneikka vihdoin mielitietyn näin
Katoovan metsän helmaan syvemmälle.
Sain silloin parkuäänen lahjan jälleen
Ja huusin synkän toivotonna: „Minna!“
Mut vuorten jynkist' onkaloista kaiku
Vain pitkään vaikeroiden vastas: „Minna.“

Hän lähtee. — Sydän, tiedustatko minne?
Niin minne? Kotiin, puolisonsa luokse;

Sill' ylevä sielu kestää pakkoaan
Ja lujaks' takoo velvotuksen vitjat.
No niin, hän palaa omaistensa luoksi
Tunnetta järjen kahleill' lannistain.
Ei saa, ei tahdokaan hän mua muistaa;
Pian tottumus, mi raskaan huojentaa
Ja ilkeänkin mieluisaksi muuttaa,
Kukittaa lempikäsinkin ohdakkeita
Tuon onnettoman liiton kasvamia.
Kun silloin rauhan valjetessa sieluun
Kelmeillä poskill' alkaa aamu koittaa,
Ken onnen miesi suuteloilla saa
Imeä purppurat tään aamuruskon?
Ja kun hän uhkurintain aarteen yltä
On hunnun riisunut ja käypi suojaan,
Miss' yksin tähden loistossa tai lampun
Rehevä vuode paisuu viekoitellen,
Ken seuraa häntä riemun hurmoksissa
Ja sekunnitkin lukee hiukuen? --
Haa! eipä hän, joka harhaillen tääll' yksin,
Juo kalseaa yökastetta ja vaipuu
Vuoteelle sammalpaaden — tyytyen,
Jos siinä hetkeks' unhottaa hän saattaa,
Mit' on hän ollut, mitä hän on, miks' tullee.

Mitä kuiskaillette korvahain, te aaveet,
Te pimentolan lapset päivän-arat?

Mitä rikkoi Minnan mies? — Tok' ihaninta
Ois nähdä veitseen hyytyvän tuon veren,
Mi Minnan luona kyllin kiehui jo!
Pois hornan aatos! Vai sä viekoitat
Sielulta viime-aarteen, valohengen,
Jok' yksin uskollisn' on hyljätylle
Ja joskus puhuu maasta paremmasta,
Min rannall' lempien mua Minna kohtaa!
Ei! eläköön hän, vaikka onneaan
Tuhansin aistin vois hän ahmiella;
Säilyypä sentään onnein raunioista
Minulle Minnan lemmen mahdollisuus.

Syväksi kuolon rauhaa mainitaan,
Kuink' kahle kirpoo henkeä painamasta,
Kons' syömme kello viime kerran soi
Eik' enää vankiuden aikaa mittaa.
Ja tosiaan ei mikään myrsky koske
Tuon huonetta, ku nukkuu nurmen alla,
Ja tuska siinä rinnassa ei riehui,
Ku hiljaa sammalverhon alla lahoo;
Mut henki, onko henki vapaa? — Ei!
Ei eeterin valomeress' oo hän vapaa,
Siivillä tähtein välill' liidellessään;
Hän ijäisyyden helmass' oi oo vapaa,
Saleissa taivaan hän viel' orja on;
Niin kauan häll' on kahle itsessään,

Kuin häll' on aiallisen lemmen muisto,
Ja lempi tuo ei haihdu yhtä pian,
Kuin mullan siteet haurahat ne murtuu.
Kas, vuori nousee jyrkkään pilvihin;
Huipulle mennä, siitä syöksähtää —
Mi helppo autuuden ja rauhan hinta,
Jos sillä vain ne ostettaviss' ois!
Puvuissa tuhansissa kuolo viittaa
Leppeenä, missään kammottelematta.
Sen avohelmaan syöstä saattaisin
Iloisna niin kuin joutsen kiiltosalmeen,
Ja viivyn tok' — oi, miksi viivynkään?
Ah, jospa kuolo hengen vapahtaisi
Ja maisten muistoin saastast' irrottaisi,
Ei huokaust', ei valitusta yhtään
Mun lentäis silloin huuliltani. Ei,
Kukilla seppelöitsisin ma otsain
Ja riemuretkin vuoren huipullen
Ma kulkisin ja soidess' ilolaulun
Syvyyden usvaan syöksyisin ma voittain.
Vaan nyt, mik' oisi kuolon heelmä? Elo
Tuskansa tajuntaan vaan pystyvämpi.

Ei mikään taivas kyllin armas ois,
Maan alhoista sua viehättämään, henki,
Niin kauan kuin niiss' sykkii Minnan sydän!
Vapautes hänehen sä kytkisit,

Vastustamatta kuiluus viehtyneenä,
Kuin lintu, käärmeen katseen lumoomana,
Sen tulisuuhun lentää silmät auki.
Sä Minnan helmaan rientäisit ja siellä
Aistillisuuden voitot saisit nähdä,
Kun tarujen menaadin moisna päissään
Hän kiimamyrkyst' itsens' unhottais
Ja öisin hetkin lyyliäisi lemmen
Vihatull' alttarilla ailahdellen
Ei! paremp' ois, jos poveen kallion
Ikuinen tyrmä sulle valmistettais,
Johon ei maan kuvist' ehtis vilahusta,
Ei toivon valhelupausten ääntä.

Siis, eipä sullakaan, sä verta-juosseen
Maa raukan armas viime lohdutus,
Sa suoja, jonka portill' orja laskee
Taakkansa maahan, herra kuununsa,
Sä mailman rauhantempli, valkama,
Johon elon purjeet uupuneet kaikk' pyrkii, —
Ei sullakaan siis, hauta, antaa oo
Mun sydän raukalleni parannetta!
Niin vain, no tahdon kipuni kahdistaa,
Tahallain koota tuskan kaikki nuolet
Ja rintaan niitä työnnellä niin taajaan,
Ett' yhä haavoja satelee eik' yhtä
Hetkuista jääne yhden haavan tuskaa

Tutaksein, kun jo toinen kohta sattuu.
Näin häätyy horros tuo, mi lailla tyynen,
Jok' ukkoisjyräysten välill' asuu,
Sieluuni joskus leviää, jost' yltyy
Vain tuskan iskut kahta kauheemmaksi.
Kun huolt' on liian, huolet huoliin hukkuu,
Ja noiden hornaveisten täytyy vihdoin,
Niill' aina pisteltäissä, tylstyä.

Teroitu, silmä! Lennä aatos! Auta,
Mun kohtaloini kykyä puuttuvaa
Kuvia luomaan lempein vaattehelle
Kauheempia kuin mit' ennen oon jo nähnyt!
Nyt suorita tuon taulun maalaus,
Miss' aamun-auringosta Minna herää
Ja kehdon vuoteelt' ottaa hiljaa lapsen
Hymysuisen, nukkuvaisen sylihinsä.
Heleellä pensselill' luo äidin silmät,
Sinikirkkaat, rauhaisat, kuin kaksoistaivas,
Halaamaan lasta ihmeen hellästi.
Ja hänen kasvons' osaks' kirkastellos
Valolla päivän, osaks' äidin-riemuin,
Ja jotta ilmestyis niiss' ylemp' autuus,
Harhauta pari kyynelt' onnehen!
Mutt' älä enkelyisen muotoon luo
Mun näköän'. Ei, toinen Minnallen
Suloisen aarteen tuon on suonut, toista

Hän lapsess' armastaa ja toiseen
Sen kautta solmeutuu hän, enkä minä
Hänen hellyyttään oo saapa pientä leyhkää.
Näin ensi taulu on siis valmis. Nyt,
Sä ryhdy toiseen, tuohon piirrä puisto
Varjoisa, vehmas Minnan majan ympär'.
Luo hänet puistoon, hänen rinnoilleen
Pane lapsi elolähteestänsä juomaan,
Ja tuohon ääreen maalaa sitte mies,
Jok' katselee pää kallellansa ryhmää.
Luo Minnallen miel'ilme, kuin jos lehto
Tuhansin lehtikielin, kuin jos tuuli
Joka viimallaan, joka säteellänsä päivä
Hänelle kuiskailis: „Sä äiti oot!“
Sulata kylmyys miehen otsalta,
Luo isäntunteet marmor'kasvoihin
Ja suo sen silmäin näyttää, että silloin
Hän varastetun onnens' oivaltaa.
Mun paiskatkoon sun pensselis vaan kauvas
Kivistöön joka tuolla töröttää.
Vie sinne virta, jonka pauhu painaa
Mun parkun' kuulumattomiin ja myrsky,
Mi kettää kyynelet mun poskiltain,
Ett' yksikään ei arvais mitä kärsin!
Niin toinen taulu kaunis on. — Ja nyt!
Otappa maalit mustemmat, tee yö,
Mi synkkään vaippaan kietoo myrskypilvet!

Pane Minnan suojaan lamppu sammumillaan,
Ann' unen viettää, patjain paisuella,
Ja annas — ei, jätä hornan-aatos kesken!
Kaks' tähtee pannos yhteen törmäämään
Ja teiltään eksyneinä pirstaks' käymään
Ja mailma siirtymään pois pohjaltansa
Ja maa ja taivas tyhjään raukeemaan!

Viides Yö.

Sulo-ilta, rauhaa! Maa ja taivas, rauhaa!

Kuin elinkauden vanki armotettu,

Jok' yöstä tornin pääs ja raudoistansa

Taas ulos väljään päivän temppeliin,

Miss' säteil' aurink', ilma soi, ja kenttä

Kukissa lehviss' astui häntä kohtaan,

Ja ei hän nähnyt minkään suunnan äärtä,

Ja joka autuus ol' kuin taivas auki;

Tuon moisna mie, jop' onnellisempana,

Nyt kiihkohimon kahlepirstoiss' seison.

Tääll' levon peilikirkkaall' ulapalla

Vavista sydän tahtois, oi, eik' osaa;

Räpyttää aatos siipiään ja empii

Eik' oikein usko vapauttansa, vaikka

Joka siivennostoll' yli pilvein kohoo.

Kuink' armast' elää, hengittää on helppo,

Kuink' ilta silmällein suloisna hohtaa —

Ja toivo tietää aamun armaamman!

Maan vihree vaippa ompi lemmen-vuode

Ja ihanamp' on nukkua sen alla.
Kuink' autuasta! — Minnan haudall' oon.
Oon Minnan haudall'! — Oi kuink' ihanaa
Aatella, kuinka tyynnä hän tääll' lepää,
Kuink' kohta itse pääsen lepoon!

Sä nukut, Minna! Ei, et nukukaan! —
Sydämmes nukkuu, mutta henkes valvoo;
Sun haahmoshan niin lempeästi vilkkuu
Teristä kukkain kastehelmisistä;
Kun linnunlaulu puissa soi, sun äänes
Sulosti siihen sulain soi mun korviin'!
Jokainen leyhkä sulta kuiskeen tuopi
Ja pilvi ylhääll' liitävä tuo viestin;
Ma viittaukses huomaan — tottelen.

Oi! mit' on murhe, jonka alttarilla
Me öitsijät maan alhoiss' uhrailemme?
Ja vaivojen ja huolten laaja lauma
Ja tuskat, kauhut, jotka mieltä kalvaa,
Mit' on ne? — Haamuloita, aavehia,
Jotk' aatteen silmällä on todelliset,
Niinkauan kuin hän varjoin mailla on,
Mutt' tyhjät, vailla voimaa, olemusta,
Het' kun hän jaksaa valoon heilahtaa.
Ei laajemmalt' oo kohtaloo kuin multaa;
Ja ihminen, ku maassa maata on,

On kohta taivast' ylhä päästyänsä.
Kuink' katselenkin säälien nyt teihin,
Te yöt, jotk' oon ma läpi valvoellut,
Ja teihin, päivät, jotka itkin hukkaan!
Tuskinpa teitä ymmärrän nyt, huolet
Vähäiset, muinoin mielestäin niin suuret;
Sill' avarassa lemmen templissäin
Kuink' arvoltaan tuo aarre halpa ol',
Jonk' kädet vihkimättömät pois raastoi!
Paraansa Minna mulle säilytti.
Se miel', mi kuolotonna silmäss' asui,
Se kauneus, mi, joka hermoss' säihkyin,
Ajassa syttyi ijäisyyttä varten,
Se mulle jäi; hänen puolisonsa sai
Vaan mullan, jossa, niinkuin ennen hän,
Nyt toukat tajutonna herkuttelee.

Mitä Minna mulle viimeks' lausuikaan?
„Kuin mie niin siekin kauan nähnet unta,
Mitenkä turhaan autuuttas täältä' etsit,
Ja niinkuin mie, oot kerran sinäkin,
Tyvennä sydän, sielu kirkastunna,
Heräävä ihmeekses sen helmasta.“
Oi! nyt nuo lauseet selväst' oivallan.
Mun kiusan' unta ol, — mi todellist' on
Ei hetken myötä synny eikä vaihdu.
Yks' ainoo totta ol' — mun rakkautein;

Sen helmass' uinailin, — nyt valveell' oon.
Unissa näin yön aavehet ja kauhut,
Nyt Minnan, taivahat ja Jumalan.
Oi raukkaus, kuink' oot sa ihana
Rinnalla lemmen myrkkynuolineen,
Jota runo maalaa, intohimo uskoo.
Nyt kirkastuin sa seisot edessäin;
Vireillä sull' on jouses, vaan se on
Sylisi aava, mailmallen jonk' avaat;
Ja nuoles tunnen — ne on sepitelty
Valosta, viattomuudest', autuudesta.
Ol' hetki, jolloin saman muodon sulla
Näin minkä nyt, — se ol' tuo ensikerta,
Kun Minnan silmiss' säihkyvän sun näin.
Poveeni painoin silloin sun sen kanssa;
Yks' hetki vain, — en enää nähnyt sua.
Valoni sammui, sielussan' ol' ehtoo,
Ja elon yössä unenkävijälle
Viekasta kehtovirttä himot lauloi.
Oi, on vain kaksi hetkee haihtuvaista,
Ijässä pitkäss' on vain kaksi, jolloin
Havahtaa mullan horrost' ihminen
Ja henkimailman autuutta voi nähdä;
Ne ensilemmen syttyessä koittaa
Ja viimehetken kanss'. — Ikäänkuin lapsi
Emonsa rinnoill' umpisilmin uinuu,
Niin povell' ijäisyyden ihminen.

Emonsa suudella lapsi aukoo
Silmänsä, hymyilee ja nukkuu jälleen!
Ja tää se kuvaa ensilempeämme.
Mutt' unet hiipii pienokaisen mieleen
Kavalat, tuimat, tuskastuttavat,
Sen suonta häiriten ja mielen rauhaa;
Makaaja uikuttaa ja kyynel tihkuu
Sen silmäluomein ahtaast' aidakkeesta,
Ja äiti sulkee lapsen likemmäs
Ja likemmäksi rintahansa, kunnes
Hän herää, katsoo kummaksuin ja tuntee
Pian armahan ja hymyy taas ja hennot
Kätensä hälle riemuin ojentaa;
Ja tää se kuvaa viimehetkeämme.
Mutt' ei tok' aina kiusaa nukkuja
Näyt tukalat; sill' ompa tuokioita,
Kun maallisessa haamuss' ilmestyy
Hymyillen hälle joskus paremp' elons',
Vaikk' kuva hälvenee, kuin unetkin.
Mit' ol' mun suudelman, mi sammumatta
Hehkuili Minnan ruusuhuulosilla?
Mik' autuus silloin suonissain niin hyrskyi,
Milloinka Minnan painoin rintahain?
Mikä loisto tuo jok' ihanammin silloin
Säteili päivän kultalähtehestä?
Mik' ihanuus, mi silloin sieluhuin
Vuos' luonnon uhkurinnoist' yltäkyllin?

Mit' ol' ne? Unta vaan, — niin, mutta unta,
Jonk' utupiirteiss' sentään lempeästi
Välähti taivasta ja ijäisyyttä.

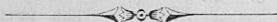
Ma seison Minnan haudall', aatellen
Viel' entis-onnen aikoja. Ja miksi
Ajaisin teidät pois, te riemun muistot?
Oi, eikö elon parhain riemu sentään
Paraiten viihdy kalman kartanoilla?
Te kuvat nuoruudestain, tervetulleet!
Te haamut tuttavimmat, joit' ei huoli,
Ei sota sorra, joiden sydän täynnä
Ol' hetken lahjaa, silmät sokeet sille,
Mitä tulevaisuus kantoi kohdussaan!
Oi terve! Täällä haudan vierell' untaan
Uneksii viattomuus pettymättä;
Ei huoletuutta päivästä, mi koittaa,
Sen vaiheet kosta kidutuksin täällä.
Tääll' oltavanne oikee, tääll' on hauska
Tavata teitä taas. Ma loihdin esiin
Hiljaisen nukkujan povesta mullan
Ja vielä kerran, hän ja te mun myötäin,
Käyn kauniin, vehmaan lapsuuteni laakson.

Mutt' aika rientää, eronhetki joutuu,
Sen eron, jok' ei paluust' tiedä, mutta
Lohduttomaks' ei jätä sydänt' yhtään.

Nyt maasta pakenen, miss' olin vieras
Ja ihanaan kot'maahan matka käy.
Mont' iloa jäi tää ranta mulle velkaa
Iloja luvatuit', ah! mutt' ei yhtään
Kyyneltä koetusmyrkyn, murhesapen.
Kuitenkin vielä viivyn kostein silmin
Koleella, ohdakkeisell' louhikolla.
Kaikk' eronhetki kalliiks' ylentää,
Ja leppyin hellät jäähyväiset heitän
Nyt silmin kaikellen, min' iäks' jätän.
Oi, helppo vääryyksiä on unhottaa,
Kun taakse jäi jo kärsimys ja murhe;
Aatosta katkeraa ei tuoda myötä
Valoisein rakkauden ja rauhan juhliin.
Sä korkee valtias, jok' ikinuorna
Aloilla taivaan lieskavaunuin ajat,
Hyvästi, lempee aurinko! Joka kerrast',
Iloiten kuin sun riemumatkaas katsoin
Ja lämpöloistossas näin mielestäin
Kot'maani kirkkaan päivän paistavan,
Joka riemusta, sun suojissas mi versoi,
Joka tunteesta, min kypsytti sun liekkis,
Paraista lahjoist' elämän ja valon
Sulimmat sulle kiitokset! Koht' ikään
En näe sun koittos ruskoa, en kuulla
Saa virtten soivan sinun jäljissäs;
Mutt' uupumatta, sortumatta vielä

Viet kauan kautta mailman vaunujais
Ja katooville mittaat seekeleitä,
Ja unhoon sortuneiden sukupolvein
Haudoilta nostat uudet elohon,
Kunneikka siekin kerran vuosistas
Kylläisnä kultavarsais valjaat riisut
Ja rikkaan lainas maksat Luojallen. —
Hyvästi siks'! Ja laakso suloinen,
Ku suljit kukkasylihis mun silloin,
Kun outo jouduin maille vierahille,
Sä jonka virtain vilistessä, lehtoin
Humistess' unta kotimaasta näin,
Jää hyvästi! Sun kevääs enää mulle
Ei valkene, ei tuoksuile sun kukkas.
Mutt' ottaos mun sijaan' silloin toinen,
Joku toinen korvess' eksyvä kuin minä.
Kirjoita hälle kevääs valjetessa
Sä kukkakirjas maista paremmista.
Ja teille, oi miljoonat sydämmiä,
Jotk' ilohon ja suruun tänne jäätte,
Hyvästi-huokaus hellä teillekin!
Teilt' ei oo koitus vielä päättynyt,
Vaan monta tuimaa sotaa kestävättä.
Oi, älkää surko, vaikk' ei joka siemen,
Min toivo onnen taimilavaan kylvää,
Vehmaaksi vartu eikä verso täällä
Onnellisuuden taivaallista viljaa.

On aian aurink' aivan kylmä tälle.
Vaan jospa karvaan huolen kyynelkaste
Idättää teille vihdoin maallis-onnen
Ja senkin kaataa myrskyt kalseat,
Niin älkäät surko, sillä hekkumoineen
Ja tuskineen on elo unta vaan! —
Ja nyt, nyt ei oo muuta mitään enää!
Sylis avaa, Minna, kun tuolt' iloiten
Luot' enkelein mun muuttumistain katsot;
Sylis avaa, — silmänräpäys vaan, ja kohta
Sun luonas oon ma, oon sun sylissä! — —

Sisällys.

Idylliä ja Epigrammia.

1—27	Sivu 5.
Kahleissa	25.
Varhainen murhe	27.
Tytön vuodenajat	28.
Yhtäläisyyttä	29.
Lintu	30.
Ensimmäinen Sundel-	
ma	31.
Älä karkaa	32.
Sundelman toivo	33.
Lempi	34.
Erotus	35.
Unelma	36.
Halveksittu	37.
Kukkaiskauppias	38.
Suru ja ilo	39.
Perhosanoma	40.
Immen mielt' älä sa-	
menna!	41.
Kesä-yö	42.
Rauha	43.
Muuttunut	44.
Pitkä päivä	45.
Sulot	46.
Amor	47.
Herkästi taipuva	48.
Ainoa hetki	50.
Orjanruoska	51.
Kolme ja kolme	52.
Pohjola	53.
Outo lintu	55.
Etkö vaihda onnee?	56.
Tytön viesti	57.
Vuokko	58.

Yhtymys	siv. 59.
Hymy	61.
Kyönelet	62.
Eros-jumalaisen muu-	
tos	63.

Pieni kohtalo.

1. Niinkö vaivainen,	
kuin luullaan?	64.
2. Oman äidin hau-	
ta peittää	66.
3. Niin käyn itse	
kaukaisuuteen	67.
4. Muuta hoitoo ei	
saa tyttö	67.
5. Tyttö, voimakas	
on lempi	68.
6. Sata tiet' on aa-	
toksellain	70.
7. Mikä riemu sorja	
olla!	71.
8. Lausuvanpa kaik-	
ki kuului	71.
9. Vaan mun lintu-	
ain ei kuulu	72.
10. Sitten kysellyt en	
enää	73.

Lemmenkateen öitä.

Ensimmäinen yö	74.
Toinen yö	85.
Kolmas yö	94.
Neljäs yö	108.
Viides yö	119.

Joh. Ludv. Runebergin

Teoksista

ovat G. L. Söderströmin kustannuksella ilmestyneet ja myydään kaikissa maamme kirjakaupoissa:

NADESCHDA. Yhdeksän laulua. Suomentanut *K. Kiljander.* Uusi korjattu painos. 2 mk.

SALAMININ KUNINKAAT. Murhenäytelmä 5:ssä näytöksessä. Suomentanut *K. Kiljander.* 3 m. 50 p:ää.

EN VOL. Perhekuvaus kahdessa näytöksessä. Suomentanut *Tuokko.* 2 mk.

HANNA. Kolmi-lauluinen Runoelma. Suomentanut *P. Cajander.* 1 mk. 50 p:ää.

JOULU-ILTA. Kolmi-lauluinen Runoelma. Suomentanut *P. Cajander.* 1 mk. 50 p:ää.

FJALAR KUNINGAS. Runoelma. Suomentanut *K. Kiljander.* 1 mk. 50 p:ää.

HIRVENHIIHTÄJÄT. Yhdeksän laulua. Suomensi *Arvid Genetz.* 3 mk. — Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran palkitsema käännös.

SUORASANAISIA RUNOELMIA. Suomensi *Aatto S.* 2 markkaa.

Hinta: **2** mk. **50** p:ää.